

[Indenrigsministeren]

indgå, at de årlige udgifter til sundhedsvæsenets samlede indsats nu udgør ca. 18 mia kr. årligt, og herudover vil jeg erindre om de omfattende samfundsomkostninger i form af produktionstab, sygedagpengeudgift og invalidepensioner, som forårsages af sygdom i den erhvervsaktive del af befolkningen. Det er i lyset af disse vældige samfundsudgifter, at de af prioriteringsudvalget foreslåede merudgifter skal vurderes.

Som bekendt har man i de senere år på internationalt plan beskæftiget sig en del med de meget store udgiftsstigninger inden for sundhedsvæsenet.

Problemet stod i centrum på EF-sundhedsministrenes møde i december 1977, og OECD har i juli 1977 udgivet en rapport om de offentlige sundhedsudgifter i OECD.

Som nogle af hovedmidlerne til at reducere sundhedsvæsenets udgiftsstigning peger man fra OECDs side på en styrkelse af den forebyggende indsats og på en bedre planlægning og koordinering af de sundhedsmæssige foranstaltninger indbyrdes og mellem dem og det (tilgrænsende) sociale område. Prioriteringsudvalgets forslag falder således helt i tråd med de internationale overvejelser.

VII. Afslutning.

Denne redegørelse har været omfattende, ja, også væsentligt mere omfattende, end vanligt er, men den vedrører på den anden side også en hel samfundssektor, endda en af de mest ressourcekrævende. Når jeg har taget så meget med, skyldes det imidlertid ikke mindst, at der er tale om et direkte bestillingsarbejde fra folketinget, hvis medlemmer ved tidligere lejligheder gentagne gange har ytret usikkerhed omkring ressourceforbruget m. v. i sundhedssektoren. Folketingets interesse for prioriteringsudvalgets arbejde er jo i øvrigt også understreget af, at de udvalgsberettigede partier har været repræsenteret i udvalget og også i vidt omfang i de under dette nedsatte arbejdsgrupper. Når jeg visse steder har medtaget detaljer i redegørelsen, hænger dette også sammen med mit ønske om, at redegørelsen og den efterfølgende debat kan tjene som en generel vejledning for amtskommunerne og kommunerne ved deres prioritering og varetagelse af opgaverne inden for sundhedsområdet.

Endelig, men ikke mindst, finder jeg, at det har været noget meget positivt, at der fra alle kredse af sundhedssektorens egne fagfolk og de involverede organisationer er ydet en omfattende aktiv bistand til prioriteringsudvalgets arbejde. Denne interesse lover godt, og det har været naturligt for mig at fremlægge et bredt udsnit af udvalgsarbejdet, selv om dette på ingen måde dækker alle de af udvalget fremsatte praktiske og fagligt-tekniske forslag, som vi vil arbejde videre med i sundhedsstyrelsen og indenrigsministeriet.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel af Jørgen Jensen (DKP) m. fl.
(Forespørgsel nr. XXV. Anmeldt 28/4 78).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål til ministrene.

1) Til *ministeren for kulturelle anliggender* af:

Melchior (CD):

»Kan ministeren under de budgetterede midler til bekæmpelse af ledigheden – herunder det netop fremsatte forslag om bekæmpelse af langtidsledighed – finde mulighed for at afhjælpe arbejdskraftmangelen af såvel håndværkere som akademikere på Nationalmuseet?«

(Spm. nr. 700).

Skriftlig begrundelse.

Som det er ministeren bekendt, har Nationalmuseet oplyst, at dets samlinger er ved at gå i forfald på grund af manglende personalnormering. Formodentlig vil man kunne opnå et dobbelt formål – nemlig hjælp til Nationalmuseet og bekæmpelse af ledighed –

[Melchior]

dersom man udnytter de i spørgsmålet nævnte ordninger.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Jeg vil gerne sige, at Nationalmuseet gennem årene har benyttet sig flittigt af de muligheder, der frembød sig for at tilføre museet ekstraordinær arbejdskraft ud over museets eget stillingsloft, og det gælder både beskæftigelsesforanstaltninger, revalidender, anden henvist arbejdskraft i henhold til beskæftigelseslovgivningen, civile værnepligtige, og lovgivningen om energibesparende beskæftigelsesfremmende foranstaltninger har også været taget i brug.

Nationalmuseet følger opmærksomt udviklingen inden for hele dette område og håber også at kunne drage nytte af ordningen, hvis det forslag til bekæmpelse af langtidsledigheden, som arbejdsministeren for nylig fremsatte, og som hr. Melchior peger på, vedtages.

Dog er selve konserveringssektoren, som hr. Melchior specielt peger på i sin begrundelse, næppe det område inden for Nationalmuseet, som i første række vil komme i betragtning. Konservering af Nationalmuseets samlinger er en kompliceret proces, som i alt væsentligt kun kan udføres af specialuddannet personale. I disse år udgår de første færdiguddannede konservatorer og konserveringsteknikere fra konservatorskolen, som blev oprettet i 1973, og det er disse folk, Nationalmuseet har brug for til at løse den store konserveringsopgave, som foreligger, og helst uden først at skulle sende dem ud i en langvarig ledighed.

Der kan naturligvis nævnes en lang række andre områder, hvor Nationalmuseet kan beskæftige langt flere håndværkere, end museets stillingsloft gør det muligt at ansætte. Det gælder f.eks. vedligeholdelsen af museets store bygningsmasse, hvor en ekstraordinær indsats er meget tiltrængt; også arkitekter og andre akademikere har man brug for i den forbindelse til planlægning og arbejdsledelse. Også realiseringen af Frilandsmuseets fremtidsplaner vil kunne skabe beskæftigelse for en stab af håndværkere inden for en række forskellige bygningsfag samt for enkelte arkitekter og etnologer.

Endelig kan det siges, at Nationalmuseet i et vist omfang vil kunne bruge langvarigt

ledige håndværkere og akademikere til forbedrelse og planlægning af de årlige Bredeudstillinger. Men det er altså alt sammen ting, der også forudsætter øgede bevillinger.

Melchior (CD):

Jeg vil gerne takke kulturministeren for svaret, der var så positivt, som jeg havde håbet og forventet. Jeg skal kun tilføje den betragtning, at spørgsmålet jo også er stillet for at henlede museets opmærksomhed på, at der i sikkert temmelig vide kredse i dette ting er velvilje over for, at man, indtil andet og bedre er iværksat, udnytter alle de muligheder, som eksisterende ordninger byder på. Der er det, vi har villet pege på, at der selv inden for konservatorområdet må være mulighed for – men jeg indrømmer, det er en lægmand, der taler, dog efter samtale med nogle professionelle – ved en hensigtsmæssig tilrettelæggelse at lade de uddannede konservatorer forestå et arbejde, som for dets manuelle dels vedkommende dog måske i nogen udstrækning kan varetages af mennesker, der falder ind under ordningen i de to lovforslag, vi skal have færdigbehandlet, og som ministeren henviste til. Det skal kun glæde mig og mit parti, dersom det vil være muligt bare i nogen grad at afhjælpe den oplagte nødvendighed for forbedringer på dette område, som Nationalmuseet har peget på. Jeg siger altså med disse bemærkninger tak for et godt svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

2) Til *miljøministeren* af:

John Winther (KF):

»Vil ministeren medvirke til en praksis, hvorefter miljøstyrelsen stiller konkrete krav vedrørende sikkerhed og miljø til nye virksomheder i stedet for at meddele mere eller mindre umotiverede afslag på ansøgninger om opførelse af nye virksomheder?«

(Spm. nr. 704).

Skriftlig begrundelse.

Uden at tage stilling til den konkrete sag vedrørende en PVC-fabrik på Vestsjælland kan den procedure, der er anlagt i miljøstyrelsen i vedkommende sag, give anledning til frygt for de beskæftigelsesmæssige virkninger

[John Winther]

af styrelsens arbejdsform. En virksomhed må have ret til at vide, hvilke miljø- og sikkerhedsmæssige krav der skal overholdes, hvis en fabrik skal opføres. Får Danmark ry for, at vi blot giver et nej uden begrundelse, vil vi få alt for få nye arbejdspladser, og det vil betyde, at vi på længere sigt forstærker vore beskæftigelsesmæssige problemer.

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Som det er hr. John Winther bekendt, kræver miljøbeskyttelsesloven, at særlig forurenende virksomheder skal godkendes, før de etableres. Ansøgning om godkendelse behandles i første instans af kommunerne eller amtskommunerne, afhængigt af hvilken virksomhedstype der er tale om. Miljøstyrelsen er ankeinstans i disse sager, og miljøstyrelsens afgørelser kan indbringes for miljøankenævnet. Ved behandlingen af en ansøgning om godkendelse må de ovennævnte myndigheder tage stilling til, om godkendelse kan meddeles, og i forbindelse hermed må de vurdere omfanget og karakteren af den forventede forurening og virkningerne af denne forurening i de omgivelser, hvori virksomheden tænkes etableret. Såfremt myndigheden finder, at godkendelse kan meddeles, fastsættes en række krav til de forureningsbegrænsende foranstaltninger, virksomheden skal gennemføre for at beskytte det omgivende miljø.

Jeg er vidende om, at såvel de lokale myndigheder som miljøstyrelsen og miljøankenævnet i langt de fleste sager af denne karakter giver den ansøgte godkendelse og fastsætter de konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige krav, sådan som hr. John Winther omtaler det.

I ganske få sager har en myndighed imidlertid skønnet, at en ansøgning om godkendelse af en virksomheds placering et bestemt sted må afslås. Der findes eksempler herpå fra praksis både hos lokale myndigheder, hos miljøstyrelsen og miljøankenævnet. Baggrunden for et sådant afslag er, at myndigheden har ment, at virksomheden uanset forureningsbegrænsende foranstaltninger må antages at give anledning til en uacceptabel forurening af omgivelserne. Det siger sig selv, at sådanne afslag må begrundes af myndighederne, og jeg er også vidende om, at afgørelserne i de meget få sager, hvor miljøstyrelsen

eller miljøankenævnet har nægtet godkendelse, indeholder en begrundelse for afslaget.

Efter miljøbeskyttelsesloven har jeg ingen muligheder for at påvirke miljøstyrelsen i styrelsens konkrete sagsbehandling, og den praksis, miljøstyrelsen hidtil har fulgt i disse sager, giver mig ikke anledning til mere generelt at tage den problemstilling op, som hr. John Winther peger på vedrørende godkendelsesordningen. Miljøstyrelsens afgørelse vedrørende eksempelvis en PVC-fabrik kan påklages til miljøankenævnet, og alene miljøankenævnet kan tage stilling til afgørelsen eller de betingelser, som den indeholder.

John Winther (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, men jeg beklager, at jeg ikke kan takke for indholdet i svaret. Ministeren redegjorde helt korrekt for de regler, der gælder med hensyn til godkendelse af virksomheder, der ønskes etableret, de krav, der normalt skal stilles, og pegede også på den kendsgerning – det fremgik nu ikke helt klart af svaret – at de lokale myndigheder i den helt konkrete sag, som er anledning til spørgsmålet, har været interesseret i at få den pågældende virksomhed etableret.

Men denne sag rækker meget langt ud i fremtiden, for hvis vi skal acceptere, at man i miljøstyrelsen uden at stille krav til den pågældende virksomhed bare kan sige nej uden nogen nærmere begrundelse, står vi i virkeligheden i den situation, at det i praksis vil være umuligt for nogen virksomheder overhovedet at komme til at etablere sig i dette land, fordi der altså er en sidste instans, som uden at begrunde og uden at oplyse, hvad det er for nogle ting, man vil have opfyldt, bare kan nægte godkendelse.

Det må jeg med beklagelse konstatere er det, der er sket i det pågældende tilfælde. Miljøstyrelsens direktør har begrundet sit afslag med, at han tvivler på, at virksomheden vil kunne opfylde nogle ganske nye amerikanske krav, der er blevet stillet, men man har ikke stillet disse krav til virksomheden og har ikke givet den en mulighed for rent faktisk at meddele, om den var interesseret i at starte en virksomhed trods de krav, der eventuelt kunne stilles.

Sandheden er den, at virksomheden har været interesseret i at investere et beløb af en

[John Winther]

ganske anselig størrelsesorden, nemlig godt og vel 400 mill. kr., i at oprette en ny virksomhed her i Danmark, som både kunne trække kapital hertil og skabe arbejdspladser, samtidig med at den fremstiller et produkt, som vi rent faktisk, hvis vi ikke selv producerer det herhjemme, skal importere andre steder fra. Det er helt givet, at man i det pågældende tilfælde ville kunne få en virksomhed, der rigeligt opfyldte de normale krav, der kan stilles, og som oven i købet er mere sikker end tilsvarende fabrikker i udlandet.

Jeg vil derfor endnu en gang bede ministeren om at tage under overvejelse, om det ikke er et rimeligt minimumskrav, at et eventuelt afslag i hvert fald er begrundet og specificeret på en sådan måde, at den pågældende virksomhed præcis ved, hvilke krav der skal opfyldes, for at virksomheden kan etableres.

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Jeg skal kun understrege det, jeg sagde i mit første indlæg, nemlig at det kun er i ganske, ganske få tilfælde, tilladelse ikke bliver givet, og hvor man ikke kan opstille regler. Her har vi et konkret eksempel, hvor myndighederne ikke har sagt, at der aldrig vil kunne laves en sådan virksomhed, men hvor man begrundet afslaget med, at man ikke har tilstrækkelig viden til at afgøre, om man kan give den tilladelse, og hvor grænserne skal sættes. Derfor må jeg sige, at i en situation som denne og på baggrund af de overvejelser man gør sig i Amerika og andre steder med hensyn til, om det muligvis er cancerfremkaldende, må tvivlen komme miljøet til gode.

John Winther (KF):

Jeg må indrømme, at jeg stadig væk ikke kan være tilfreds med ministerens svar. Der er her tale om et produkt, som fremstilles i lande, der ligger lige omkring os: i Sverige, Norge, Tyskland etc. Der er vel ingen, der vil påstå, at disse lande giver tilladelse til en fremstilling af det pågældende produkt, hvis det udsætter deres befolkninger for sundhedsfare. Faktisk er forholdet også det, at SID accepterer faregrænser, der ligger langt højere end den, som den pågældende fabrik mener at kunne fremstille produktet til.

Så kommer vi til det helt centrale, og det er, at når Danmark siger nej til den virksom-

hed, bliver resultatet, at vi skal importere disse varer fra nogle af de lande, der ligger lige omkring os, og som producerer det på fabrikker, der ikke er så moderne, tidssvarende og farefri som den virksomhed, der kunne etableres her.

Jeg synes, det er en mærkelig form for moral, miljøstyrelsens direktør har givet udtryk for i det afslag, der er givet, hvor man bare slutter af med at sige, at man tvivler på, at den pågældende virksomhed vil kunne opfylde nogle ikke nærmere specificerede krav. Hvis man giver et afslag, må minimum dog være, at man siger til fabrikken: de og de krav skal opfyldes, hvis den virksomhed skal kunne etableres; kan I opfylde de krav, kan I få tilladelsen; kan I ikke, må det være et afslag. Det er jo umuligt at foretage nogen form for investeringer i dette land, investeringer, som vi har så hårdt brug for, hvis man så umotiveret kan give et afslag, som der er tale om.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg har i dag modtaget et brev fra miljøstyrelsen med en kopi af en afgørelse, miljøstyrelsen traf i går vedrørende udledning af spildevand på en virksomhed i Ringkøbing amt. Jeg vil gerne takke for, at man venligst giver mig kopi af afgørelsen, og jeg vil gerne takke for, at man, når der spørges til en sag i miljøstyrelsen, i hvert fald forsøger at fremme afgørelsen.

Men næstefters skal jeg meddele, at jeg er dybt chokeret over afgørelsen. Det drejer sig om en virksomhed, som har eksisteret i 60 år, og som planlægger en ny måde at slippe af med sit spildevand, overskud af frugtsaft, på. Man har fået statsstøttede forsøgsvirksomheder i Store-Jyndevad til at udarbejde et projekt, og så får man minsandten et afslag fra miljøstyrelsen. Derfor er mit spørgsmål til miljøministeren helt konkret: befinder miljøministeren sig godt med den linje, der åbenbart er blevet lagt i miljøstyrelsen, siden vi har fået en ny direktør derovre?

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Jeg befinder mig særdeles godt ved den direktør, der er i miljøstyrelsen. Men det er da klart, at jeg ikke kan give svar på et brev, der er sendt fra miljøstyrelsen i går, og hvor jeg ikke har haft nogen som helst jordisk

[Miljøministeren]

mulighed for at sætte mig ind i sagen. Jeg synes ærligt og redeligt, det er unfair af hr. Askjær Jørgensen at stille et sådant spørgsmål, som jeg overhovedet ikke har haft mulighed for at sætte mig ind i.

Dernæst vil jeg sige til hr. John Winther, at i andre lande, f. eks. Holland, Norge og Sverige, har man for øjeblikket store overvejelser om, hvor netop den slags fabrikker skal ligge, og hvordan de skal indrettes. Man har også ligesom vi nedsat indholdet af PVC i plastfabrikationen, fordi man er klar over, at der kan være en risiko for liv og helbred. Det mener jeg faktisk også må gå forud for en investering.

Hermed sluttede spørgsmålet.

3) Til *ministeren for offentlige arbejder* af:

Hagen Hagensen (KF):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om postgirokontorets planer om en ny overførselsform for postkonti benævnt multidebitering, der indebærer mulighed for overtræk?«

(Spm. nr. 717).

Skriftlig begrundelse.

Postgirokontorets chef har i Jyllands-Posten den 25. april oplyst, at planer for multidebitering er under udarbejdelse, og at der skal politisk godkendelse til, idet systemet indebærer, at der kan finde overtræk sted.

Såfremt multidebitering med afgang til overtræk indføres på postgiroområdet, betyder det, at postgirokontoret kommer til at udføre virksomhed som egentligt pengeinstitut. Det vil sige, at postbanken bliver til virkelighed. Noget sådant indebærer ret uoverskuelige konsekvenser, bl. a. bliver der spørgsmål om sikkerhed og dækning af tab. Det kan ikke være meningen, at skatteyderpenge skal dække tab, der lides på uefterrettelige postkontokunder under et system med overtræk. Derfor ønskes ministerens tilkendegivelse om forholdet.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Så vidt jeg kan se, beror Jyllands-Postens artikel om postgiro bragt i avisen den 25.

april på en misforståelse. At postvæsenet arbejder med planer om det såkaldte multidebiteringssystem, er imidlertid rigtigt nok. Systemet er i øvrigt omtalt i betænkningen over forslag til finanslov for 1978. I betænkningens generelle redegørelse for P&Ts forhold nævnes det, at en styrkelse af postgiroen vil ske ved en tilkobling af dette nye system, der populært sagt er en ny service med en automatisk overførelse af beløb fra forskellige betalere til én og samme kreditor. Dette svarer til, hvad banker og sparekasser praktiserer gennem betalingstjenestesystemet.

Der er ikke hermed tale om nogen principudvidelse. Det nye systems service ligger klart inden for postlovens rammer. Systemet giver imidlertid mulighed for et nærmere samarbejde mellem bankernes og sparekassernes pengeoverførselssystem og postgiroen, et samarbejde, som længe har været ønsket af begge parter. Det såkaldte multidebiteringssystem er en forudsætning for, at det ønskede samarbejde kan etableres, man kunne sige et betalingsformidlingsfællesmarked, som både for kunderne i begge systemer og for pengeinstitutterne og postgiroen har klare fordele.

Når spørgsmålet om overtræk er kommet på tale, hænger det formentlig sammen med, at de gældende regler for pengeinstitutternes betalingsservice nok giver betaleren en forpligtelse til at have penge på sin konto til dækning af de regninger, som systemet skal betale, men at man på den anden side accepterer overtræk på en konto, når det enkelte træk ikke overstiger 500 kr. Dette medvirker til at gøre systemet smidigere.

Naturligt nok har man også drøftet denne ordning på linje med andre træk, som kan harmonisere den postale og den bankmæssige ordning. Overvejelserne om dette er imidlertid på et forberedende stade; bl.a. skal P&T sikres imod tab, hvis en overtræksmulighed skulle komme på tale.

Hagen Hagensen (KF):

Det er rart at kunne takke ministeren, og det kan jeg gøre navnlig for den første del af svaret, hvor der siges, at det, man vil gå over til, er at bruge postgiroen på en sådan måde, at den kan samarbejde med pengeinstitutterne; det kan jeg da kun sige er helt i orden.

[Hagen Hagensen]

Når vi så kommer til spørgsmålet, om man kan lave overtræk på sin postkonto, hvis noget sådant skulle gå ind i det, må jeg sige stop, for det vil føre til, at postgirokontoen sådan set ad bagevejen skulle kunne komme ind på at være noget af en bank. Der er ikke spor tvivl om, at dér, hvor der indgås en aftale mellem en bank eller en sparekasse og deres kunder om, hvordan der kan forholdes med disse ting med hensyn til at få det overført, så må aftalen være indgået på en eller anden måde, og der er ingen af os, der skal komme og sige noget om, hvordan det ordnes mellem de pågældende, mellem bank og kunde. Men hvis man tillader overtræk på postkontiene, kan der blive tale om, at man kommer ud for tab, og hvor skal i så fald de tab tages fra? Så må det, som jeg siger, være skatteyderpenge, der skal dække det, og så er vi ved at gå over i noget helt andet end det, som postgirosystemet ellers er udtryk for. Jeg må derfor sige til ministeren, at når det er på et forberedende stade at nå frem til en ordning med postgirokontoen, skal man ikke prøve på at etablere noget, der ligner postbank af den ene eller anden art, for så må sagen drøftes på en helt anden måde, så er det ikke blot noget, der skal smidiggøre samvirket mellem pengeinstitutter og postgirokontoen, så er det noget helt andet, nemlig en bank, der skal tages stilling til, altså en statslig postbank, og det er der i hvert fald mange af os der ikke synes der skal være.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Der er ikke tale om nogen postsparebank – jeg kan tilføje: desværre – for jeg kender jo realiteterne i folketinget, og den sag har vi diskuteret et par gange. Hvis der var tale om noget slikt, tror jeg nok, at de pengeinstitutter, som postgiroen samarbejder med, ville protestere og ikke være så ivrige for, at man harmoniserer og koordinerer arbejdet, som det faktisk er tilfældet.

Men det er som sagt stadig væk på det forberedende stade, og jeg har allerede understreget i mit første svar, at noget af det, som man i hvert fald skal vurdere nøje igennem, er, hvordan man i givet fald, hvis der bliver mulighed for overtræk, skal dække tab ind. Jeg kan være enig med spørgeren i, at

der – nu blev der sagt skatteyderpenge – må være en eller anden form for sikkerhed.

Men ved dette tekniske samarbejde mellem pengeinstitutternes betalingstjeneste og postgiroen sigtes der altså ikke imod at give postgiroen karakter af egentligt pengeinstitut, og jeg synes faktisk, at det fremgik af mit første svar.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg kan igen sige tak til ministeren for tydeliggørelse. Jeg har forstået det på den måde, at der ikke kan blive tale om nogen form for overtræk, uden at der er skabt en eller anden form for sikkerhedsstillelse, der kan modsvare det, og som vil gøre, at man får dette spørgsmål bragt ud af verden. Jeg vil gerne lade det blive stående som ministerens tilsagn, at man ikke går ind for en sådan ting, uden at man har fået klaret dette forhold helt af, altså at der ikke skal være tale om, at det kan give tab for staten og dermed for borgerne.

Hvad angår spørgsmålet om at smidiggøre forholdet mellem postgiroen og pengeinstitutterne, har jeg tilkendegivet, at også jeg synes, det er en god ting.

Kjelgaard (KF):

Det forholder sig sådan, at overtræk på checkkonti i pengeinstitutterne henregnes under pengeinstitutternes udlånsloft, og jeg vil gerne spørge ministeren, om de overtræk, der eventuelt opstår i postgirokontoen, vil blive underkastet de samme pengepolitiske retningslinjer som overtrækkene i pengeinstitutterne.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Som sagt er man stadig væk inde i overvejelserne og er ikke kommet frem til noget resultat, men jeg går ud fra, at det spørgsmål, der her er rejst, også vil indgå, og jeg går ud fra, at det samarbejde, der tænkes etableret imellem pengeinstitutterne og postgiroen, må indebære lighed i principperne, men jeg skal tage spørgsmålet videre til P&T, jeg vil godt undersøge det nærmere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

4) Til *ministeren for offentlige arbejder* af:

[Kjelgaard]

Kjelgaard (KF):

»Billiger ministeren, at DSB-restauranterne nu igen forsøger at udvide deres aktiviteter i områder uden for trafiksektoren?«

(Spm. nr. 688).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge artikler i Jyllands-Posten og Berlingske Tidende for nylig agter DSB-restauranterne at udvide deres aktiviteter til også at omfatte diner transportable og selskabsforretninger.

Det er min opfattelse, at DSB-restauranterne har til opgave at betjene det rejsende publikum på bedst mulig måde, hvorfor jeg finder det urimeligt, at man for at få udnyttet en overskudskapacitet breder sig til andre områder til stor skade for det private erhvervsliv.

**Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Ole-
sen):**

Spørgeren baserer sit spørgsmål på artikler i Jyllands-Posten og Berlingske Tidende i forbindelse med den nuværende hovedforpagters 5 års jubilæum. Han har i disse artikler fået opfattelsen af, at DSB-restauranterne nu vil udvide deres aktiviteter til også at omfatte diner transportable og selskabsarrangementer.

Jeg kan oplyse, at DSB-restauranterne både under den nuværende hovedforpagter og under tidligere forpagtere i lighed med mange andre restauranter i dette land i mange år har drevet en yderst beskeden tillægsvirksomhed med salg af mad ud af huset samt med arrangementer i restauranterne for sluttede selskaber. Der er således ikke tale om noget nyt eller om en udvidelse af de hidtidige aktiviteter.

Det er for mig klart, at DSB-restauranterne ikke skal indrettes til at drive salg ud af huset som en primær virksomhed. Denne er og forbliver at betjene det rejsende publikum på bedst mulig måde. På den anden side finder jeg det imidlertid ikke rimeligt at forhindre restauranterne i at give deres kunder lejlighed til at købe madvarer med hjem eller at drive en beskeden diner transportable virksomhed, når dette kan ske ved en fornuftig merudnyttelse af det eksisterende apparat. Ligeledes finder jeg det i orden,

at restauranterne kan modtage bestillinger på gruppearrangementer på samme måde som hidtil.

Jeg synes i øvrigt, at offentligheden på grund af visse brancheforeningers bestræbelser for at begrænse konkurrerende DSB-restauranter normale forretningsaktiviteter er blevet bibragt et indtryk af disse restauranternes størrelsesorden i branchen, der er forkert, også vedrørende den fare det kan betyde for restauranterhvervet som helhed.

Hvad er egentlig de faktiske tal i denne forbindelse?

Jeg kan oplyse, at restauranternes antal i dag er omkring halvdelen af, hvad det var i efterkrigsårene, og at deres totale omsætning i 1976-77 udgjorde ca. 1 pct. af den samlede restaurationsomsætning i Danmark. Af DSB-restauranternes omsætning er det i dag kun 0,5 pct., der vedrører diner transportable. Jeg kan ikke med min bedste vilje se, at dette kan udgøre en trussel mod det øvrige restaurationserhverv her i landet og kan derfor billige, at DSB-restauranterne fortsætter deres aktiviteter, som de har fundet sted gennem mange, mange år.

Kjelgaard (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, som jeg må udlægge sådan, at der tilsyneladende ikke skal ske nogen ændring i forhold til den nuværende status.

Det gjorde bare et vist indtryk på mig at konstatere, at de artikler, der omtalte sagen, brugte udtryk som »vrede«, »hetz«, »injurer«, »statsrevision«, »rigsrevision«, og jeg ved ikke hvad. Det tager jeg som udtryk for, at branchen som sådan ser med stor alvor på den aktivitet, DSB-restauranterne udfolder og måske nu har givet udtryk for ønske om at udfolde.

Jeg finder det urimeligt, at de på den måde skal gå ind i en yderligere konkurrence med det frie erhverv, der vistnok – særlig i øjeblikket – har vanskeligheder nok at slås med. Men hvad angår den overskudskapacitet, der er omtalt i nogle af artiklerne, vil jeg gerne spørge ministeren, hvorfor man har investeret i mere, end man reelt har brug for.

**Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Ole-
sen):**

[Ministeren for offentlige arbejder]

Til det sidste spørgsmål vil jeg sige, at hvis det var således, at ordrer ud af huset fra restauranterne under DSB beløb sig til, skal vi sige 50 pct. af omsætningen, synes jeg, det var meget berettiget at stille det spørgsmål: ja men hvad er det dog for fejlpositioner, man har truffet? Hvad er det for en overkapacitet, men opererer med? Men som jeg sagde, ligger tallet jo langt under 1 pct., hvilket fortæller, at det er ude på marginalerne. DSB og andre statsvirksomheder bliver ofte kritiseret for ikke at være drevet tilstrækkelig effektivt, tilstrækkelig forretningsmæssigt. Jeg synes faktisk, det ville være mere kritisabelt, hvis man kun udnyttede sin kapacitet, skal vi sige 98 pct. og ikke 100 pct., som faktisk er det, man tilstræber.

Så vil jeg til den første del sige, at jeg har haft møde med repræsentanter for de berørte brancheorganisationer, jeg har lyttet til argumenterne, jeg har søgt at vurdere dem, men jeg vil ikke komme med nogen karakteristik, fordi de pågældende ikke ved denne lejlighed har mulighed for at tage til genmæle. Det eneste, jeg ønsker at understrege, er, at ethvert sagligt argument, der er kommet frem fra brancheorganisationerne, har jeg stiftet bekendtskab med og vurderet igennem.

Hermed sluttede spørgsmålet.

5) Til *ministeren for offentlige arbejder* af:

Ole Henriksen (SF):

»Vil ministeren optage forhandling med forpagtere af restauranterne på DSBs færgeoverfarter med henblik på at sikre, at de melder sig ud af Dansk Arbejdsgiverforening?«

(Spm. nr. 715).

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Mit svar er, at DSB forlanger, at allé forpagtere skal opfylde arbejdsmarkedets almindelige regler. Man blander sig normalt ikke i, hvilke organisationer de tilhører. Efterhånden som de fleste af hovedforpagternes medarbejdere er blevet organiseret i forskellige fagforbund, har hovedforpagterne følt det hensigtsmæssigt, at de selv tilsluttede sig en arbejdsgiverorganisation. Hovedforpagterne for DSBs færgerestauranter har i så henseende ligesom de øvrige medlemmer af Central-

foreningen af Hotelværter og Restauratører i Danmark tilsluttet sig Dansk Arbejdsgiverforening.

Jeg finder faktisk dette helt naturligt, og derfor må jeg besvare det stillede spørgsmål benægtende.

Ole Henriksen (SF):

Jeg forstår på ministeren, at han ikke er indstillet på at optage forhandlinger med forpagterne, men spørgsmålet er jo i denne situation, hvad der går forud for sikkerheden og driften på Storebæltsfærgerne. Sagen er jo, at de mennesker, der er beskæftiget på færgerne, også er medlem af sikkerhedspersonalet, og i det øjeblik de lockoutes, er der betydelige udgifter for det offentlige for at få dem erstattet med andet personale. Derfor synes jeg, det er meget kedeligt, at ministeren ikke er indstillet på at tage dette første skridt til at blive frigjort for, hvad skal man sige, det åg, som hviler over DSB, der ikke kan sikre sejladsen, fordi man har nogle, der er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening.

Jeg vil godt spørge ministeren, hvornår disse forpagtninger udløber. Der må jo være en eller anden frist, hvormed de kan opsiges, men det er klart, hvis ministeren ikke vil optage forhandling, er det håbløst. Jeg kan se, at det næste spørgsmål går på det samme, og så kan det jo være, at det bliver uddybet dér.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Ved en anden lejlighed kunne hr. Ole Henriksen og jeg sikkert få en ganske interessant diskussion om, hvorvidt det virkelig kan være den rigtige vej at gå at opfordre arbejdsgivere til at melde sig ud af Dansk Arbejdsgiverforening. Jeg synes nok, at man har visse erfaringer for, hvad det kan medføre for de pågældende medarbejdere på en virksomhed med hensyn til at have betydelig ringere kår end andre, der er organiseret.

Så vil jeg i øvrigt svare hr. Ole Henriksen, at det, som bliver bragt frem som argument, efter min mening ikke rigtig holder. Hvis forpagterne ikke var medlem af Dansk Arbejdsgiverforening, ville det da ikke hindre en konflikt om bord på færgerne. Det ville ikke hindre den situation, vi står i, og i sandhedens interesse må jeg dog sige, at det er en lockout, der er tale om for øjeblikket. Men

[Ministeren for offentlige arbejder]

det ligger også klart, at der i forbindelse med den samlede konflikt har været tale om et strejkevarsel, hvor Storebæltsoverfarten har været medtaget. Hvad vil hr. Ole Henriksen sige til en sådan situation?

Alt lagt sammen mener jeg altså stadig væk, at det rigtige må være den form, man har for øjeblikket. Jeg ved ikke lige på dato, hvornår forpagtningen udløber, men som hr. Ole Henriksen sagde, er det heller ikke så relevant, når man tager mit svar i betragtning.

Ole Henriksen (SF):

Det er kedeligt, at ministeren ikke er indstillet på at sikre driften over Store Bælt på en sådan måde, at man ikke kommer ud for disse tilfælde, hvor færgedriften bliver sat på spil.

Jeg forstår heller ikke ministerens bemærkning om, at det er en fordel, at en arbejdsgiver er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening. Der findes mange arbejdsgivere, som ikke er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening. Man har da særskilte overenskomster, og det er betydelig mindre sårbart for trafikken, for mens andre dele af restaurationsbranchen nedlægger arbejdet, er det jo bevisligt, at mange, som har særskilt overenskomst i restaurationsfagene, kører videre i dag, uanset at der er en konflikt. Det samme forhold kunne selvfølgelig være gældende omkring Store Bælt.

Om de ville få ringere kår på Storebæltsfærgerne, tvivler jeg nu også meget på. Personalet har 26 kr. 60 øre i timen dernede, så jeg synes ikke, at Dansk Arbejdsgiverforening tilsikrer, at personalet har lønninger, som følger med den øvrige del af arbejdsmarkedets.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Hvis konflikten havde udviklet sig således, at der på helt lovmæssig grund havde været tale om strejkevarsel og dermed etablering af en strejke fra Samvirkets side, hvad ville det så have hjulpet, at forpagterne ikke var medlem af Dansk Arbejdsgiverforening? Jeg mener, realiteten ville være den samme.

Lowzow (KF):

Kan ministeren bekræfte, at der ikke ligger nogen løsning for driftssikkerheden i, at DSB eller staten overtager driften af restauranterne, medmindre man gør alle til tjenestemænd dernede? Vi har jo allerede tidligere haft konflikt mellem sømændene og færgefarten, altså DSB.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Det kan jeg bekræfte.

Hermed sluttede spørgsmålet.

6) Til ministeren for offentlige arbejder af:**Fuglsang (DKP):**

»Hvornår agter ministeren at lade driften af al restaurations-, kiosk- og butiksvirksomhed inden for DSBs område overgå fra de hidtidige private forpagtningsforhold til drift af DSB for derved at undgå, at faglige konflikter mellem de private arbejdsgivere og deres personale kan udvikle sig til at blive en trussel mod vigtige trafikforbindelser?«

(Spm. nr. 716).

Skriftlig begrundelse.

Den konkrete baggrund for spørgsmålet er den konflikt, der er udbrudt på DSBs færgeruter mellem restaurations- og kioskpersonalet på den ene side og deres arbejdsgivere, de private forpagtere, på den anden. Konflikten har medført, at opgaver, der ellers påhviler forpagterne, ikke er blevet løst – til umiddelbar gene for DSBs kunder, og at der hurtigt vil opstå fare for selve opretholdelsen af færgefarten.

Spørgsmålet har også en principiel betydning med hensyn til andre samfundsvigtige områders tilknytning til eller afhængighed af private arbejdsgiverinteresser og -organisationer. Det har i dette tilfælde en konkret betydning for at medvirke til at hindre en gentagelse af den nuværende situation. Og en DSB-overtagelse vil være så meget mere naturlig, som det er DSB, der har foretaget de på hele dette område nødvendige investeringer – med dertil knyttede interesser og risici.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

[Ministeren for offentlige arbejder]

Driften af restaurant-, kiosk- og butiksvirksomheden på DSBs områder afviger efter sin art fra DSBs almindelige virksomhed. Det er en række forskelligartede specialvirksomheder, som for at kunne bestå uden tilskud fra transportvirksomheden må arbejde og styres under samme vilkår som lignende virksomheder uden for DSBs områder, noget af det, som var på dagsordenen for få minutter siden.

Lignende aktiviteter hos jernbanerne i øvrige vesteuropæiske lande drives også adskilt fra selve jernbanedriften, normalt som daterselskaber. Jeg har derfor ikke til hensigt at lade driften af disse virksomheder integrere i selve DSB.

Jeg kan imidlertid give hr. Fuglsang ret i, at alt bør gøres for at undgå, at faglige konflikter på dette område kan udvikle sig til en trussel mod opretholdelse af vigtige trafikforbindelser. Normalt vil dette heller ikke kunne ske, idet en midlertidig standsning af restaurant-, kiosk- eller butiksdriften hovedsagelig vil medføre en nedgang i det sædvanlige serviceniveau, men ikke egentlig indstilling af vigtige trafikforbindelser.

Jeg er imidlertid opmærksom på, at det forhold, at hovedforpagteren for DSB-færgerestauranter som et led i forpagtningsaftalen er pålagt at udføre et vist rengøringsarbejde på færgerne uden for det egentlige restaurantområde, kan medføre forureningsproblemer, som tilfældet altså har været under den nugældende konflikt, og dermed udgøre en trussel mod færgetrafikkens normale opretholdelse.

På baggrund heraf vil jeg anmode DSB om, når konflikten er ophørt, at undersøge alle tænkelige foranstaltninger, som fremover kan tjene til at reducere risikoen for, at selve trafikken afvikling bringes i fare, og jeg vil føje til ud fra det for mig oplyste, at det er en tankegang, som Hotel- og Restaurationspersonalets Samvirke ikke er uenig i.

Fuglsang (DKP):

Jeg takker for svaret. Mit spørgsmål er vel nok stillet ud fra en lidt anden synsvinkel end den, hvorudfra ministeren besvarede det. For det, det drejer sig om her, er, at det ganske vist er en relativt lille arbejdsgruppe, som er kommet ud i konflikt, men vi har set, at blot denne lille arbejdsgruppe har givet an-

ledning til ganske store bekymringer med hensyn til forbindelsen mellem landsdelene og har, som vi også har oplevet det allerede her i dag, givet anledning til en ikke ringe debat ude i befolkningen. Ganske vist kan man trøste sig med, at færgefarten fortsætter, og aviserne kan endda optimistisk fortælle, at færgerne tilsyneladende bliver renere og renere. Det kan kun få én til at tænke på, at vi har en Østersøkonvention om at holde Østersøen ren, og så kan man være lidt bekymret over den side af sagen.

Når jeg stillede spørgsmålet, er det i og for sig, fordi der også ligger nogle principper i det, principper, som også har dannet baggrund for nogle af spørgsmålene i dag.

Her er det en lille gruppe, som er kommet i konflikt, fordi det er en privat arbejdsgiver, der har kontrakten, med det resultat, at han ikke er i stand til at opfylde sine forpligtelser med hensyn til renholdelse, sikkerhed og den slags ting. Men der findes jo andre grupper, som kan komme i den samme situation, og det er det, jeg mener kan give anledning til principielle overvejelser.

Jeg tror i og for sig, at ministeren ikke er helt uenig med mig. Jeg synes også at erindre, at ministeren tidligere har omgædes med den tanke, om ikke det var rigtigt alligevel, at farten og herunder restauranterne kom ind under og blev drevet af staten. Og hvis jeg har forstået en række af 1. majtalerne rigtigt, er der i hvert fald basis for en sådan tankegang ude i befolkningen. Jeg vil da gerne spørge: er de tanker, som jeg tror ministeren har haft i så henseende, helt opgivet?

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Tanken er ikke opgivet. Som bekendt skete der det, at jeg var i finansudvalget med et aktstykke, som gik ud på, at man burde organisere hele dette område på en anden måde. Det skulle være i form af, at man lavede et selvstændigt aktieselskab, hvor det var DSB, staten, der i hvert fald i starten havde samtlige aktier, dog med mulighed for, at andre også kunne komme ind, men klart styret af staten som sådan.

Det ville bare ikke have ændret noget ved denne situation. Når man i spørgsmålet lægger, at det rigtige burde være, at restaurant-

[Ministeren for offentlige arbejder]

virksomheden på overfarten kom ind under staten, dvs. DSB, er der kun én logisk konsekvens af dette, hvis man skal undgå en konflikt som den, vi oplever for øjeblikket, og det er, at det er tjenestemandsansat personale. For hvis det er således, at DSB er arbejdsgiveren og det i øvrigt er de organisationsforhold, vi kender i dag fra medarbejdernes side, hvad er det så, der hindrer, at man fuldt lovligt kan etablere en konflikt over for sin arbejdsgiver, bare i dette tilfælde så DSB? Jeg kan ikke se, at det i realiteten ville ændre noget, og derfor måtte jeg give det svar, jeg gav.

Fuglsang (DKP):

Jeg skal kun sige tak for det sidste svar. Mit spørgsmål gik jo ikke alene på den konkrete situation, men havde også et vist perspektiv. Denne situation må jo have lært os noget, og da vi ved, at det er bedre at forebygge end at helbrede, så vil jeg da gerne bede ministeren om at tage tanken op. Jeg ved i hvert fald, at han ikke skal savne vores støtte, og jeg tror, han kan vente adskillig fleres støtte.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Jeg er helt enig i, at det er bedre at forebygge end at helbrede.

Tyroll (VS):

Det, der umiddelbart kalder mig herop, er bemærkningen fra ministeren om, at han ville anmode DSB om at finde løsninger, som kunne bevirke, at man ikke kom ud for gener som dem, der har været tale om i forbindelse med den verserende konflikt. Jeg kan forstå, at det åbenbart drejer sig om at finde en løsning, der hedder, at det bliver tjenestemandsansat personale, der overtager dette arbejde, og at der skulle være en eller anden form for aftale med Hotel- og Restaurationspersonalets Samvirke.

Jeg vil godt høre, om det er sådan, at man fra regeringens og DSBs side er gået ind i at blande sig i den overenskomstafslutning her med det formål at få hevet lige nøjagtig dette arbejdsområde ud. For hvis det ikke ligesom er det, der sigtes på, må alternativet være, at man vil have, at det arbejde, det drejer sig om, ikke skal være overenskomstdækket og

således være frit område for forskellige grupper.

Det vil da være af interesse for mig at få at vide præcis, hvad det er for nogle løsninger, man har sigtet på, hvilke skridt der er taget allerede nu, og hvordan det griber ind i den overenskomst, som skal indgås her.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Jeg fik stillet et spørgsmål, der gik på, om ikke det burde være DSB, der overtog restaurationsvirksomheden. Det har jeg svaret på og samtidig føjet til, at hvis der skal være konsekvens i sagerne og vi skal undgå en fremtidig situation som den, vi er ude i, må personalet tjenestemandsansættes. Det var det, jeg svarede. Det får hr. Tyroll til at stå op og sige, at nu går vi med planer om noget sådant.

Lad mig slå en meget tyk streg under: vi har overhovedet ingen planer i den retning, og jeg mente faktisk, jeg sagde det så tydeligt, at det ikke kunne misforstås.

Med hensyn til den anden del af hr. Tyrolls spørgsmål, om at blande sig, skal det også siges meget tydeligt, at vi har ingen ønsker om overhovedet at blande os. Men det, der ligger bag mine bemærkninger, er, at den konflikt, som er etableret, og hvor der først var tale om et lovligt strejkevarsel, der så blev fulgt op af en lockout, ikke havde haft til hensigt at genere overfarten som sådan. Det, som skaber problemet, er altså, at der på det tidspunkt, da lockouten blev etableret, på i hvert fald to af færgerne eksisterede så og så meget affald.

Når jeg før sagde til hr. Fuglsang, at det er bedre at forebygge end at helbrede, så ligger der i disse bemærkninger, at skulle vi komme til at stå i en lignende situation i fremtiden, må der ikke være det affald på færgerne, således at problemer som dem, vi nu oplever, kommer til at opstå. Det er ikke at blande sig i en konflikt, og vi har som sagt i den nuværende situation ingen tanker om overhovedet at blande os i eller ændre ved de forhold, der i dag eksisterer arbejdsmæssigt inden for Hotel- og Restaurationspersonalets Samvirke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

7) Til *handelsministeren* af:

Gert Petersen (SF):

»Ministeren bedes oplyse, om regeringen planlægger at iværksætte initiativer til ned-sættelse af elforbruget i husholdningssekto-ren.«

(Spm. nr. 707).

Skriftlig begrundelse.

Beregninger viser, at en stor procentdel af vort elforbrug går til husholdningsapparater. Undersøgelser af husholdningsapparater fo-retaget bl. a. på Danmarks tekniske højskole viser, at der kan opnås store energibesparel-ser ved udvikling af energibesparende typer.

En EF-henstilling fra maj 1976 opfordrer medlemslandene til at fremme en rationel energiudnyttelse ved brugen af husholdnings-apparater.

Af rapporten fra instituttet Scan Test om effekten af handelsministeriets energispare-kampagne fremgår det, at forbrugerne ved indkøb og brug af husholdningsapparater ikke tager hensyn til energiforbruget, bl. a. fordi energiforbruget ikke er oplyst.

Jeg ønsker derfor oplyst, om ministeren agter at tage initiativer til at give forbrugerne informationer om husholdningsapparaters elforbrug og til at fremme udvikling og pro-duktion af elbesparende husholdningsappa-rater.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil godt uddybe spørgsmålet en smule. Hele energiproblematikken er ganske afgø-rende og kommer til at spille en enorm rolle i de kommende år. En ganske stor procent-del af vores elforbrug herhjemme går til hus-holdningsapparater. Spørgsmålet er så: hvor meget sætter man ind på at spare energi på dette område? Og da ser det ud til af nogle rapporter, som vi har set, at når folk køber husholdningsapparater, tager de ikke meget hensyn til energiforbruget. Det kan man ikke bebrejde dem, for energiforbruget – og det er en af grundene til, at de ikke tager hensyn til det – er ikke oplyst.

Derfor mener vi, at man fra regeringens side bør satse på to ting. For det første bør den sørge for, at forbrugerne virkelig får en information om husholdningsapparaternes elforbrug, og for det andet synes vi, at det

offentlige selv skulle gå ind i arbejdet med at fremme udviklingen og produktionen af hus-holdningsapparater, der kan spare el i for-hold til de nuværende, for der ligger en ræk-ke undersøgelser, der har vist, at der udmær-ket godt kan fremstilles lige så gode hushold-ningsapparater, der bruger mindre energi, end det i almindelighed er tilfældet for øje-blikket.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg kan oplyse, at af elforbruget i 1976 på 17,8 tera-watt-timer skønnedes de 7,5 at være brugt til lys og apparater i boligsektoren. Ap-paratforbruget er stærkt koncentreret om nogle få typer: komfurer, køleskabe, dybfry-sere, vandvarmere, vaskemaskiner, opvaske-maskiner og tørre-tumblere, som tilsammen skønnes at have brugt 4 tera-watt-timer, svaren-de til en årlig valutaudgift til brændsel af størrelsesordenen 400 mill. kr.

Den danske produktion af disse apparater udgjorde i 1976 godt 700 mill. kr., og heraf blev godt 60 pct. eksporteret. Desuden blev der importeret for 425 mill. kr., således at markedet i alt blev tilført for 700 mill. kr. Men der hersker usikkerhed om de realistiske besparelsesmuligheder.

Under hensyn til det store antal apparater, der i dag er i anvendelse hos forbrugerne, er det på basis af undersøgelser i EF skønnet, at der i 1985 vil kunne opnås en besparelse på 4 pct. af det samlede elforbrug i hushold-ningerne, dels gennem forbedrede apparat-konstruktioner, dels gennem påvirkning med henblik på at forbedre brugernes måde at benytte apparaterne på.

Danmark har gjort en aktiv indsats i inter-nationale samarbejdsorganisationer, herunder i EF og i Nordisk Ministerråd. I EF har man siden rådshenstillingen fra maj 1976 – ikke mindst takket være den danske indsats – arbejdet videre med et forslag til direktiv om energimærkning, der skal give forbrugerne – som hr. Gert Petersen også ønsker det – en let forståelig vejledning ved anskaffelse af apparaterne. Det forslag ventes fremlagt i nær fremtid.

Endvidere forbereder man et større pro-jekt til udnyttelse af de erfaringer, der navnlig på konstruktionsområdet er indhentet ved undersøgelser på institutter og i virksomhe-

[Handelsministeren]

der i medlemslandene, og der sker også fremskridt i det nordiske samarbejde.

Jeg finder derimod ikke, at man i Danmark, hverken privat eller offentligt, under hensyn til vor betydelige udenrigshandel ensidigt kan fastsætte normer for husholdningsapparaters elforbrug, men vi går ind for, at dette arbejde videreføres og intensiveres i de internationale organer. Med henblik på her at gøre den danske indsats så effektiv og konstruktiv som muligt arbejder handelsministeriet i kontakt med Danmarks elektriske Materielkontrol, DEMKO, og forbrugerinteresser, herunder statens husholdningsråd og Dansk Varedeklarations-Nævn.

Gert Petersen (SF):

Jeg siger delvis tak for svaret. Det, jeg siger tak for, er oplysningerne om, at der sker noget på området. Når det kun bliver en delvis tak, er det, fordi jeg synes, det er, ligesom det først og fremmest er på det internationale område, Danmark gør sin indsats på dette område. Jeg er ikke enig med ministeren i, at vi behøver helt at afstå fra ensidigt at fastsætte normer. Energikrisen, den store energikrise, var vist i 1973, det er altså efterhånden 5 år siden. Nu forstår jeg, at man kan vente, at der engang kommer forslag til et direktiv inden for fællesmarkedet, og jeg ved lidt om, hvor lang tid det kan tage yderligere. Det vil sige, at mens græsset gror, bliver energien brugt, olien flyder osv., og situationen bliver alvorligere og alvorligere, uden at man for alvor gør noget.

Jeg kan heller ikke helt acceptere det, ministeren indledte med at sige, at der var usikkerhed om de realistiske besparelsesmuligheder. Selvfølgelig er der usikkerhed, det kan jeg godt acceptere, men jeg kan ikke acceptere den konklusion, som ligger implicit i det. Den må nemlig blive, at så er det måske ikke et helt centralt punkt. Det er da givet, at skal man gøre noget på energiområdet og virkelig spare energi, må man sætte ind over et meget bredt område og gøre alt, hvad man kan på de enkelte felter inden for dette brede område, uanset om der skulle være usikkerhed. Jeg mener godt, at vi her og nu kunne gøre en indsats for at fremme energisparende husholdningsapparater og også her og nu – og det har sådan set ikke noget med ensidig fastsættelse af normer at gøre – sætte ind

med en intensiv oplysningsvirksomhed på dette område her i landet uden at afvente direktiver eller, hvis også De Forenede Nationer kommer ind i billedet, uden at afvente noget derfra.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Som jeg nævnte, foregår det væsentligste internationale samarbejde på dette område for vort vedkommende i EF, og det kan selvfølgelig kun glæde mig, at også en repræsentant for SF viser utålmodighed med hensyn til resultaterne af det samarbejde. Vi gør, hvad vi kan for at fremme samarbejdet om sådanne ting.

Med hensyn til, hvad vi selv kan gøre, vil jeg give hr. Gert Petersen ret i, at vi fortsat kan gøre noget på oplysningsområdet, men skal vi fastsætte normer ensidigt, som danske producenter skal opfylde, hæmmer vi dem i deres konkurrenceevne over for dem, de konkurrerer med i de andre lande både på vores eget marked og naturligvis også på de andres markeder, og da vi ikke er i en situation, hvor vi kan hævde, at vi har rigeligt med eksport, mener jeg, det vil være for farligt at gennemføre sådanne ensidige foranstaltninger.

Jeg synes, at 4 pct. er mindre, end jeg havde ventet man kunne spare på dette område, men det er da alligevel betydningsfuldt at gøre det, og derfor er det ikke udtryk for, når jeg nævner disse 4 pct., at vi ikke mener, at man skal gøre, hvad man kan på dette område. Jeg tror, det er et vigtigt område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

8) Til *handelsministeren* af:

Gert Petersen (SF):

»Under henvisning til den meget ringe effekt af den energisparekampagne, som handelsministeriets energispareudvalg har gennemført, bedes ministeren oplyse, om regeringen agter at tage initiativer for at intensivere og effektivisere udvalgets arbejde, og i bekræftende fald hvilke.«

(Spm. nr. 708).

Skriftlig begrundelse.

Regeringen understreger i sin energipolitiske redegørelse betydningen af en ændring i

[Gert Petersen]

befolkningens energiadfærd. Som medlem af EF, OECD og IEA har Danmark tilsluttet sig en række henstillinger m.v. med henblik på energibesparelser.

Det i 1974 af handelsministeriet nedsatte energispareudvalg har med et budget på årlig 3 mill. kr. gennemført en energisparekampagne, hvis hidtidige effekt instituttet Scan Test har målt. Instituttets rapport fra maj 1977 viser, at denne kampagne så at sige ikke har ændret befolkningens energiadfærd.

Socialistisk folkeparti anser det for meget væsentligt for gennemførelsen af en fornuftig energipolitik, at befolkningen, dvs. både den enkelte forbruger og erhvervslivet, får tilstrækkelige og nuancerede informationer om nødvendigheden af tilbageholdenhed i og omlægning af energiforbruget.

En analyse af det arbejde, energispareudvalget indtil nu har udført, og som altså må være udtryk for regeringens energisparepolitik, viser, at kun de mest traditionelle reklamemetoder er taget i anvendelse, og det kan derfor ikke undre, at effekten næsten er udeblevet. (Jfr. rapport om energisparekampagnen 1976-77 og oplæg til 1977-78-kampagne, udarbejdet af Gutenberghus Reklamebureau og Scan Test: Befolkningens energibesparelser, maj 1977).

Jeg ønsker derfor oplyst, om ministeren har planer om en intensivering og effektivisering af udvalgets arbejde, eventuelt ved samarbejde med undervisningsministeriet og ministeriet for kulturelle anliggender.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Handelsministeriets energispareudvalg har siden oliekrisen gennemført årlige energisparekampagner, og kampagnerne er hvert år blevet fulgt op af en analyse af befolkningens energibestræbelser i den forløbne fyringssæson med henblik på løbende at justere kampagnernes indhold og tilrettelægning.

Med den omfattende behandling, energiproblemerne i almindelighed får i TV, radio, dagblade m.v., er det vanskeligt at måle effekten af de enkelte energisparekampagner, men det forhold, at 35 pct. af befolkningen ifølge en holdningsundersøgelse foretaget i 1976 angiver, at energispareoplysningerne har været medvirkende til at øge deres energibevisthed, giver et fingerpeg om kampagnernes betydning.

Af den undersøgelse af energikampagnernes effektivitet, som hr. Gert Petersen henviser til, og som fremkom i maj 1977, fremgår det, at 60-65 pct. af husstandene forsøgte at spare på energiforbruget i det daglige, at 83 pct. af befolkningen havde modtaget oplysninger om energibesparende foranstaltninger fra TV, 60 pct. fra radio og 48 pct. fra dagblade. 36 pct. af befolkningen havde investeret i energibesparende foranstaltninger. 77 pct. af de adspurgte mente, at vi er nødsaget til at spare på energien, hvis der også skal være energiråstoffer til næste generation. Jeg mener ikke, at man på dette grundlag kan påstå, at kampagnen har haft ringe effekt.

Jeg er enig med spørgeren i, at det er meget væsentligt for gennemførelsen af en fornuftig energipolitik, at befolkningen, og det vil sige både den enkelte forbruger og erhvervslivet, får tilstrækkelige og nuancerede informationer om nødvendigheden af tilbageholdenhed i og omlægning af energiforbruget.

Det bør nok også understreges, at energisparekampagnerne alene ikke kan ventes at løse problemerne. De beslaglægger kun en forholdsvis lille del af de midler, der i det sidste augustforlig blev afsat til støtte for energibesparende foranstaltninger.

Hvad angår hr. Gert Petersens ønske om et tættere samarbejde mellem energispareudvalget og andre ministerier, kan jeg nævne, at spareudvalget er fuldt opmærksomt herpå, og at udvalget derudover for tiden er i færd med at udarbejde et pædagogisk materiale om energibesparelser, som vil kunne accepteres og benyttes af lærere og elever på forskellige uddannelsestrin.

Gert Petersen (SF):

Den allersidste del af ministerens svar vil jeg godt sige tak for, fordi den er udtryk for nogle af de intentioner og ønsker, som vi har villet fremme igennem dette spørgsmål. Men man kan givetvis gå betydelig længere, og ligesom i forbindelse med det forrige spørgsmål synes jeg, at det virker, som om man føler, at man har vældig god tid. Nu skal man naturligvis ikke tage fejl af handelsministerens kendte flegmatiske måde at svare på. Der kan ligge megen energi, mange kilowatt bagved, men jeg synes bare ikke rigtig, at det i denne sag er kommet til udtryk i praksis.

[Gert Petersen]

Det er ikke meget, den almindelige borger mærker til en kampagne for energibesparelser. Det, den almindelige borger i almindelighed mærker, er, at der en gang imellem kommer nogle chokrapporter om, at om 10 år er al olien sluppet op, og derfor må vi her og nu have atomkraft. Det har vi fået at vide nogle gange, sidst for et halvt års tid siden. Jeg synes, det var meget, meget vigtigere, om eventuelle chokrapporter blev udmøntet i en meget stærk kampagne for at få folk til på en anden måde end hidtil at spare på energien, sådan at det ikke kun skal være en oliekrise i Mellemøsten, som virkelig fører til effektive energibesparelser hos forbrugerne, men sådan at det også er den offentlige meningsdannelse, hvor energispareudvalget bør spille en central rolle.

Jeg er glad for, at det pædagogiske materiale er bebudet, men jeg synes altså godt, at man kan gøre betydeligt mere. Hvis det drejer sig om bevillinger eller mangel på samme, ja, så skal der ikke fra vor side være nogen påholdenhed, og jeg kan heller ikke rigtig forestille mig, at der kan være det fra et flertals side, forudsat selvfølgelig, at pengene bliver brugt på en sådan måde, at de får en effekt i den offentlige meningsdannelse.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Ja, selv om min fremtoning kan virke flegmatisk, så føler jeg mig alligevel ikke truffet af beskrivelsen af den energipolitik, der skulle være karakteristisk for denne regering. Det er ikke sådan, at vi ved hjælp af chokrapporter udelukkende henviser til, at man skal indføre atomenergi.

Denne regering forsøger med et flerstrengt energipolitisk program at imødegå de store vanskeligheder, vi kan forudse med hensyn til energiforsyningen i fremtiden, og det vedrører både energibesparelser og et meget flersporet program for energierstatning i forhold til den olie, der bliver knaphed på.

Gert Petersen (SF):

Min bemærkning om chokrapporten gik slet ikke på regeringen. Min bemærkning om flegmatisk fremtræden gik ikke på handelsministerens person, som jeg ved den i virkeligheden er. Jeg vil fastholde, at netop når det drejer sig om den offentlige indsats for at oplyse befolkningen om, hvor farlig situatio-

nen er, og hvor nødvendigt det er at gøre noget på en række områder – og det er klart, det er et bredt felt, hvor der skal gøres noget – gælder det, at dér, hvor folk selv kan gøre noget, det er med hensyn til besparelser på energiområdet. Dér synes jeg ikke at man har levet op til de forventninger, som en hel del af os i hvert fald havde, da hele energisparekampagnen oprindeligt løb af stabelen. Jeg synes, der er grund til at sætte tempoet i vejret netop på det område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

9) Til *handelsministeren* af:

Kaj Hansen (DKP):

»Er A. P. Møller undergivet concernbestemmelsen i aktieselskabslovens § 2?«
(Spm. nr. 750).

Skriftlig begrundelse.

Hvis A. P. Møller som en stor magtfaktor i samfundet ikke er undergivet concernlovsbestemmelserne, er loven ikke meget værd.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

På hr. Kaj Hansens spørgsmål kan jeg svare, at man kan tale om en concern i såvel økonomisk som i selskabsretlig henseende, og når der i offentligheden ofte tales om A. P. Møller-koncernen, så bruges udtrykket i sin økonomiske sammenhæng. Om A. P. Møller-gruppen selskabsretligt set udgør en concern og som sådan skal offentliggøre concernregnskab m.v., er et andet spørgsmål.

Aktie- og anpartsselskabsloven indeholder en selskabsretlig concerndefinition. Efter denne definition foreligger der en concern, når et selskab har mere end halvdelen af stemmerne i et andet aktie- eller anpartsselskab. Der foreligger endvidere en concern i de situationer, hvor et selskab har en bestemmende indflydelse på og en betydelig andel i driftsresultatet i et andet aktie- eller anpartsselskab.

Koncerndefinitionen bygger således udelukkende på relationerne mellem aktie- og anpartsselskaber. I det omfang, der er tale om en relation mellem på den ene side andre virksomhedsformer end aktieselskaber eller anpartsselskaber og på den anden side et aktieselskab eller anpartsselskab, vil der såle-

[Handelsministeren]

des ikke foreligge en koncern i aktieselskabslovens eller anpartsselskabslovens forstand.

Da der i A. P. Møller-virksomhederne indgår et fond, er forholdet mellem fondet og selskaberne i gruppen ikke omfattet af koncernbegrebet i aktieselskabsloven eller i anpartsselskabsloven. Hvorvidt der mellem et aktieselskab eller et anpartsselskab inden for gruppen foreligger koncernforhold i selskabslovens forstand, afhænger af, hvorvidt betingelserne i disse loves § 2 er opfyldt. A. P. Møller-virksomhederne har ikke anset sig for omfattet af koncernbestemmelserne og har derfor ikke aflagt et koncernregnskab.

Jeg mener i princippet, at koncernbegrebet bør udvides, men jeg vil finde det rigtigst at vente med yderligere lovgivning på området, indtil der foreligger resultater af de igangværende overvejelser. Med lovbestemmelserne om koncernregnskab for aktie- og anpartsselskaber er der gjort et første skridt på dette område. Spørgsmålet tages nu op i et særligt udvalg under justitsministeriet, der skal overveje lovregulering af fondes forhold. Også i EF behandles spørgsmålet i forbindelse med forberedelsen af et direktiv, der omhandler koncernregnskaber.

Kaj Hansen (DKP):

Det var jo et såkaldt opklarende spørgsmål, jeg her havde stillet, og jeg vil da også takke for, at ministeren har hjulpet med opklaringsfasen. Den forklaring, som handelsministeren gav, lød ikke sådan lige ud ad landevejen, idet han sagde, at i den økonomiske sammenhæng må man nok betragte A. P. Møller som en koncern, og sådan betragter vel stort set alle mennesker i dette land A. P. Møller. Men, siger ministeren, i aktieselskabslovens forstand er det ganske anderledes, og så er A. P. Møller ikke omfattet af koncernbestemmelserne.

Nu er det jo sådan, at vi har et forslag til ændring af aktieselskabsloven til behandling, og der er bl. a. en opfordring fra EF om at gøre noget ved den sag. Der har vi netop nogle paragraffer om, at disse koncerner skal være pligtige til at aflægge regnskab, selv om de i visse tilfælde kan nøjes med en koncernredegørelse. Men så virker det fantastisk, at A. P. Møller, som er et multinationalt selskab, som er en betydelig, dominerende øko-

nomisk faktor i dette land, på grund af nogle specielle aktieselskabsregler, og fordi der indgår en fond, kan melde hus forbi, det kommer ikke dem ved.

Derfor vil jeg gerne stille ministeren et spørgsmål, og jeg forstod, at han var lidt inde på det i sin besvarelse, idet han sagde, at man nok skal se på, om man ikke skal udvide koncernbegrebet. Vil ministeren i det hele taget ikke give mig ret i, at det faktisk er lidt svært at finde ud af, hvornår økonomiske selskaber udgør en koncern, og hvornår de ikke gør det? Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om han vil tage initiativ til at ændre lovgivningen, således at også A. P. Møller, som det store multinationale selskab det er, kommer ind under loven på den måde, at det ikke alene anses for en koncern, men også bliver regnskabspligtigt efter koncernbestemmelserne.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg kan meget vel give hr. Kaj Hansen ret i, at det kan være vanskeligt i grænsetilfælde at finde ud af, om § 2 i denne lov er opfyldt eller ej. Jeg kan også give ret i, at når det drejer sig om større økonomiske koncerner, som er indrettet på en anden måde end som rene relationer mellem aktieselskaber og anpartsselskaber, så kan der være rimelighed i også at lade dem omfatte af bestemmelserne om koncernregnskab. Det er netop også det, vi har til overvejelse under de forberedelser, vi er i gang med. Men da man er ved at arbejde med de samme problemer om koncernregnskab i EF, hvilket jeg bebudede, da vi fremsatte forslag om aktieselskabsloven og anpartsloven, så mener jeg, at det er mest hensigtsmæssigt at vente med et dansk lovforslag herom, til det kan gennemføres sammen med de ændringer, der skal finde sted i forbindelse med EF-direktivets indarbejdelse i dansk lovgivning. Det anser jeg ikke for noget der ligger ude i nogen fjern fremtid.

Jeg kan altså give tilsagn om, at vi arbejder med dette spørgsmål ud fra den positive hensigt dels at få mere klarhed, dels at få nogle af disse selskabsformer, som ikke er rene anparts- og aktieselskaber, inddraget under koncernbegrebet.

Kaj Hansen (DKP):

[Kaj Hansen]

Nu ligger det sådan, at vi har aktieselskabsloven oppe til revision. Var det så ikke praktisk og gørligt at ændre det, nu vi alligevel er i gang med at revidere loven? Hvis ministeren ikke mener, at han kan komme med et ændringsforslag i denne forbindelse til det lovforslag, vi nu har til behandling, så vil jeg da gerne høre, hvor langt ud i fremtiden en ny ændring af aktieselskabsloven ligger.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Som jeg forleden kunne meddele i markedsudvalget, så er man ved at lægge sidste hånd på forberedelserne og oplægget til EF-direktivet og dermed til dets vedtagelse i Ministerrådet. Det er altså inden for en overskuelig fremtid, dette vedtages. Om det måske kan blive vedtaget allerede under det danske formandskab, tør jeg ikke sige, men det ligger altså i nær fremtid. Det kræver jo, at man enes om det.

Umiddelbart derefter vil vi gennemføre den sædvanlige procedure, man anvender herhjemme, med at lade selskabseksperpanelet se på det og sammen med embedsmændene i handelsministeriet udarbejde de forslag, som fører til et lovforslag. Jeg kan ikke sige præcist, hvor mange måneder der vil gå med det, men det er altså inden for en overskuelig fremtid.

Hermed sluttede spørgsmålet.

10) Til *justitsministeren* af:

Jørgen Junior (FP):

»Hvilke fremskridt er sket i den efterforskning, der foregår i den særlige kommissionsdomstol af 13. juli 1977 vedrørende forsværets efterretningstjeneste?«

(Spm. nr. 710).

Skriftlig begrundelse.

I et svar i folketingets retsudvalg den 8. februar 1978, spørgsmål nr. 29, oplyses det, at der stadig arbejdes på at skaffe de omhandlede dokumenter til veje. Det, der ønskes redegjort for nu, hvor snart 3 måneder er gået, er, hvorvidt der overhovedet sker nogen udvikling i denne efterforskning.

Hvis dette ikke er tilfældet, bedes det begrundet, hvorfor kommissionsdomstolen fort-

sat opretholdes, og med hvilken begrundelse den finder det nødvendigt fortsat at holde Hans Hetler indespærret, idet det dog må tages i betragtning, at fængslingen skete efter en meget særegen bestemmelse og i øvrigt tilsyneladende ikke har haft nogen effekt på opklaringen af, hvad der er sket inden for et af statens egne organer.

Det må anses for kompromitterende for den danske retssikkerhed, at en person, der helt åbenlyst blot har haft en ret ligegyldig tilknytning til dette statsorgan, fortsat kan være fængslet, når der ikke er noget, han anklages for. Dette sidste finder jeg i øvrigt helt korrekt, men forholdet understreger det noget absurde i, at man i Danmark kan sidde fængslet flere måneder på et grundlag som i den foreliggende sag.

Der henvises i øvrigt til Politiken den 17. april 1978.

Jørgen Junior (FP):

Siden jeg stillede dette spørgsmål, er der jo sket det, at kommissionsdomstolen har meddelt, at den snart vil ophøre med sin virksomhed, og Hans Hetler er blevet løsladt. Ud fra det synspunkt kunne man sige, at der eventuelt var grund til at have taget spørgsmålet tilbage. Jeg forventer da heller ikke noget særlig spændende svar fra ministeren, da sagen jo sådan set er løst. På den anden side er det meget rart fra ministerens mund at høre, hvilke resultater eller måske snarere hvilken mangel på resultater kommissionsdomstolen har fået ud af de 4 måneders arbejde, der har foregået, siden den genoptog sit virke.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg er ikke spor uenig med hr. Jørgen Junior i, at det kunne have været overvejet at tage spørgsmålet tilbage, men det var jo i så fald noget, hr. Jørgen Junior skulle have gjort, og ikke jeg.

Jeg skal nøjes med at bekræfte, som jeg også tidligere har gjort det over for folketingets retsudvalg, at kommissionsdomstolen af 13. juli 1977 fortsætter sine undersøgelser i sagen. Jeg er ikke nærmere orienteret om resultatet af domstolens seneste undersøgelser, og jeg har som justitsminister selvsagt ikke mulighed for at gribe ind i den løbende domstolsbehandling af denne sag.

[Justitsministeren]

Som nævnt i begrundelsen for spørgsmålet opstod problemet omkring redaktør Hans Hetlers tilbageholdelse, og hr. Jørgen Junior har selv her fra talerstolen gjort opmærksom på, at kommissionsdomstolen den 1. maj 1978 har truffet bestemmelse om at bringe tilbageholdelsen af redaktør Hans Hetler til ophør. Det hedder i den pressemeddelelse, som landsdommer Frank Poulsen udsendte den 1. maj 1978, og som jeg egentlig også troede var, hr. Jørgen Junior bekendt:

»Det er ikke lykkedes at fremskaffe dokumenterne og heller ikke at få bekræftet eller afkræftet deres eksistens, men der er fremkommet sådanne oplysninger om dokumenternes sandsynlige indhold, at der nu ikke længere på det foreliggende grundlag skønnes at være fornøden anledning til at opretholde forvaringtagelsen af Hans Hetler. Når de igangværende undersøgelser er afsluttet, vil beretning blive afgivet til justitsministeriet.«

Det er altså sagt den 1. maj 1978, og jeg tror, det er den 3. maj i dag, så jeg har intet nyt at tilføje, hr. Jørgen Junior.

Jørgen Junior (FP):

På basis af ministerens bemærkninger vil jeg lige gentage, at det spørgsmål, der er til besvarelse her i dag, jo er stillet på et tidligere tidspunkt. Jeg er ikke så optimistisk at tro, at pressemeddelelsen og det, der blev foretaget fra landsdommer Frank Poulsens side den 1. maj, er forårsaget af mit spørgsmål, men det er jo ganske klart, at jeg naturligvis ikke på det tidspunkt, da spørgsmålet blev stillet, havde mulighed for at vide, hvad hr. Frank Poulsen 2-3 dage senere ville foretage sig. Jeg må sige, at jeg er fuldt tilfreds med den udvikling, der har været i sagen.

At ministeren ikke kan sige andet end det, der har stået i pressemeddelelsen, er der ikke noget forbavsende i. Jeg havde egentlig nok forventet at få besked fra ministeren om, at kommissionsdomstolen over for ministeren havde givet udtryk for, at den ophørte med sit arbejde på det og det tidspunkt, men det ligger altså åbenbart ikke fast.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg er enig i, at hr. Jørgen Junior havde stillet dette spørgsmål på et tidspunkt, hvor de oplysninger, jeg her har givet, ikke var

bekendt. Det var derfor heller ikke mig, der tog spørgsmålet op, hvorvidt man kunne have taget dette spørgsmål tilbage, det var hr. Jørgen Junior selv, og når hr. Jørgen Junior kom ind på denne tankegang, gik jeg ud fra, at det var, fordi han var vidende om de oplysninger, jeg nu har gentaget fra pressemeddelelsen den 1. maj.

Jeg kan hverken af- eller bekræfte, om hr. Jørgen Junior i kraft af sit spørgsmål har haft nogen indflydelse på domstolens afgørelse, men jeg er tilbøjelig til at være enig med hr. Jørgen Junior i, at det har han sikkert ikke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

11) Til *kirkeministeren* af:

Burgdorf (KF):

»Er der indledt en praksis, hvorefter menighedsrådene kan risikere efterhånden at skulle afgive deres landbrugsjord?«

(Spm. nr. 712).

Skriftlig begrundelse.

I forbindelse med gennemførelse af en ny ringvej i Gram kommune ønsker både kommunen og menighedsrådet at mageskifte nogle arealer, så kommunens udbygning ikke hæmmes af den nye vej. Ved henvendelse til jordlovsudvalget i København er det oplyst, at det påtænkes at give afslag på den foreliggende ansøgning med den begrundelse, at menighedsrådene skal afstå den jord, der ikke udgør en bæredygtig ejendom.

Da en sådan afgørelse i den konkrete sag vil markere en stramning af hidtidig praksis, mener jeg, at kirkeministeriet og landbrugsministeriet bør finde frem til en ordning, hvorefter det påtænkte mageskifte kan finde sted. Et afslag i den pågældende sag vil indlede en praksis, der kan få betydning for mangfoldige menighedsråd og kommuner landet over.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Jeg skal til hr. Burgdorf oplyse, at der endnu ikke er truffet afgørelse i den sag om mageskifte i Gram, som har givet anledning til det stillede spørgsmål. Sagen er i øjeblikket på det, vi kalder undersøgelsens stadium. Mine bemærkninger vil derfor ikke gå direk-

[Kirkeministeren]

te på denne sag, men vil være generelle betragtninger om hensigtsmæssigheden af, om de gældende regler og den fulgte praksis med hensyn til afhændelse af præstegårdsjord bør opretholdes uændret.

Udgangspunktet er de gældende regler fra 1973 i lov om landbrugsejendomme og de tilsvarende regler i kirkeministeriets cirkulære af 15. januar 1968 om præstegårdens opretholdelse som selvstændige brug m. v. Herefter er hovedsynspunktet, at det ikke er meningen, at der skal være en egentlig mulighed for forøgelse af folkekirkens jordbesiddelser, men kun at man skal søge disse besiddelser samlet på færre landbrugsejendomme af en sådan størrelse, at de også på lang sigt kan drives som selvstændige og rentable landbrug. Derfor må der ske nedlæggelse af de for små eller for utidssvarende præstegårdsbrug. Derfor er det også bestemt, at der ikke vil kunne gives tilladelse til køb af erstatningsjord eller til mageskifte, hvor præstegårdsjorden indgår i en byudvikling eller bruges til andet samfundsmæssigt formål – og så kommer det: hvis præstegården ikke i forvejen egner sig til selvstændigt brug. Reglerne i cirkulæret er fastlagt efter forhandling mellem landbrugsministeriet og kirkeministeriet, og de er grundlaget for den administration, der finder sted af embedernes landbrugsjord.

I en del tilfælde i de seneste år har landbrugsministeriet og statens jordlovsudvalg stillet som betingelse for tilladelse til udstykning af arealer af præstegårdsjord uden bygninger, at den resterende jord udbydes til salg senest ved udløbet af den aktuelle forpagtningsperiode. Det er faldet en del menighedsråd for brystet, har jeg bemærket mig, og det må nok erkendes, at forholdene i konkrete tilfælde kan tale for en vis smidighed fra alle sider. Disse problemer har givet anledning til henvendelser til ministeriet, og det er tanken, at praksis skal drøftes på et mere principielt grundlag i løbet af den kommende sommer.

Jeg vil dog her til sidst nævne, at jeg nøje følger udviklingen, og det vil man også nok forstå, særlig med henblik på, at der tages videst muligt hensyn til de lidt specielle forhold, hvorunder præsteembederne må drive deres landbrug. Der er jo gennemgående tale om meget små brug, og der er også tale om brug fordelt på mange embeder.

Burgdorf (KF):

Jeg vil da takke ministeren for det svar, jeg fik, selv om jeg gerne havde set, at det var mere positivt, end det var.

Mit spørgsmål gik på, om man var ved at ændre praksis inden for administrationen af præstegårdsjorderne eller inden for landbrugsministeriet, og her jordlovsudvalget, for det er det, vi har haft indtrykket af er ved at ske. Jeg er ikke blevet spor betrygget af det, jeg lige har hørt. Jeg forstår, at ministeren har de bedste intentioner, men at det alligevel kører derudad, og en skønne dag kan man se, at alle menighedsråd står uden den jord, de har administreret i umindelige tider, og det mener jeg må være forkert.

Jeg er da godt klar over, at ministeren ikke kan give tilsagn om noget som helst angående problemet i Gram. Det er bare et eksempel, jeg har trukket frem, og som gav anledning til dette spørgsmål. Jeg har senere fået flere henvendelser om lignende sager, bl. a. fra Gråsten, hvor et mageskifte mellem menighedsråd og kommune ikke har kunnet lade sig gøre, fordi det også er blevet afslået i jordlovsudvalget. Det medfører, at byen ikke kan udvikle sig, og at der ikke kan etableres den virksomhed på det jordareal, som man skulle have. Derfor flytter virksomheden fra kommunen og fra sognet, og det kan ikke være meningen, at præstegårdsjorderne skal være en hindring.

Så konkluderer man, at menighedsrådene kan sælge jorden, men det mener jeg at der er mange menighedsråd der vil være stærkt imod. Jeg håber, at vi kan tage den sag op lidt senere.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne sige til hr. Burgdorf, at jeg er meget enig i, at præstegårdsjorderne ikke skal være en hindring for de byudviklingsbestræbelser, som man udfolder i kommunerne. Det er meget afgørende for os i kirkeministeriet på den ene side at anlægge det synspunkt, at man også fra menighedsrådenes side for så vidt angår præstegårdsjorderne er parat til at indgå i fornuftige drøftelser om byudviklingsplaner. Det er jeg helt enig i. På den anden side vil jeg også gerne understrege, at jeg naturligvis har en særlig interesse i at opretholde det princip, at præstegårdsjorderne som helhed skal bevares intakte. Men

[Kirkeministeren]

det kan ikke være ensbetydende med, at vi i hvert enkelt tilfælde skal søge at opretholde status quo.

Det, der ligger i dette synspunkt, er, at vi for landet som helhed må anlægge den betragtning, at præstegårdsjordernes samlede arealer bibeholdes intakte og størrelsesmæssigt uforandrede. Men dette synspunkt kan godt indpasses i en fleksibel politik på dette område, som går ud på, at man i nogle tilfælde, hvor der ikke er tale om rentable brug eller fornuftige brugsstørrelser, er indstillet på at afhænde jord. Det vil sige, at vi godt kan opleve, at præstegårdsjorder i nogle sogne må opgives, men at man så også opretholder synspunktet om, at man kan købe tillægsjord i andre sogne, sådan at man bibeholder den samlede jordbesiddelse inden for kirken nogenlunde uforandret.

Burgdorf (KF):

Jeg er da taknemlig for ministerens tilkendegivelse af, at han er villig til at få tingene til at glide, også i den rigtige retning. Jeg imødeser, at kirkeministeren og landbrugsministeren sætter sig til at snakke om disse ting, for det kan ikke være sådan, at det ene ministerium eller den ene minister går på strandhugst eller jordrov hos den anden. Det kan der ikke være nogen rimelighed i.

Jeg gør opmærksom på, at det, vi står og snakker om her, det er bæredygtige ejendomme og landbrug. Ja men præstegårdene er nogle steder ikke bæredygtige landbrug som sådanne. Det er lodder, som har hørt til den oprindelig temmelig store præstegård, som stadig væk ligger der, og de administreres enten som skov- eller som markbrug og bortforpagtes til mindre landbrugere, og det er en udmærket ting.

Jeg ved også, at mange menighedsråd holder af netop at have dette at administrere. Kommer det dertil, at de, hvis der skal mageskiftes af hensyn til byudvikling, ikke kan beholde jorderne, så føler de, at man her tager noget fra dem, som de har haft hævd på i århundreder.

Jeg vil meget gerne have, at de to ministre snakker fornuftigt om disse ting. Skal der endelig ændres noget på dette område, så må det være over lovgivningen, og så skal vi have fat i det i kirkeudvalget.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Meget kort vil jeg gerne sige, at landbrugsministeren og jeg ofte har opbyggelige samtaler. Det vil vi også have vedrørende dette spørgsmål i løbet af sommeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

12) Til indenrigsministeren af:

Ebba Strange (SF):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om mulighederne for en snarlig afslutning af forhandlingerne om rigshospitalets indpasning i hovedstadsområdets hospitalsforsyning?«

(Spm. nr. 752).

Skriftlig begrundelse.

Der er nedsat et udvalg, rigshospitalsudvalget, der har til opgave at udarbejde retningslinjer for rigshospitalets indplacering i hovedstadsområdets sygehusvæsen samt fremsætte forslag til fremtidig administration og betalingsregler. Udvalget begyndte sit arbejde for mere end to år siden. Der har været beskeden mødeaktivitet, og der er endnu intet kendt om, hvordan resultatet tænkes at blive.

Det er dog klart sagt, at et antal senge på rigshospitalet skal bruges af de nærmeste sygehuskommuner. Det må fornuftigvis antages at være Københavns og Frederiksberg kommuner og Københavns amt. Så længe det ikke er oplyst, hvor mange sengepladser der skal bruges, og hvilke typer af sygdomme der skal behandles på rigshospitalet, er al sygehusplanlægning i Københavnsområdet sat i stå.

Denne uklare situation er ved at blive utålelig. Folkelige krav om sikring af denne eller hin afdeling eller dette eller hint hospitals videre eksistens kan ikke besvares ordentligt, og det fører til mistillid til myndigheder og rygtedannelse. Borgerne kan ikke få oplyst, hvordan man vil indrette sig, hvor patienter fremover skal ligge på sygehus, hvor der bliver mulighed for ambulant behandling, og hvordan man har tænkt sig at komme ventelister til livs.

I to år har sygehusplanlægning i dette store område været sat i stå, fordi der skulle findes en passende anvendelse for rigshospi-

[Ebba Strange]

talets senge. Det kan ikke være rimeligt, at det skal vare hverken ét eller to år endnu. Derfor er det af betydning at kende ministerens vurdering af muligheden for en snarlig afslutning.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg kan ikke se, at spørgeren er til stede, men alligevel skal jeg svare på spørgsmålet, så at det kan komme i fortrykket.

Siden 1975 har jeg i samarbejde med undervisningsministeren taget en række initiativer for at fremme sygehusplanlægningen i hovedstadsområdet. I den forbindelse har jeg givet hovedstadsrådet nærmere forudsætninger om grundlaget for denne planlægning, herunder om sygehuskommunernes fortsatte anvendelse af rigshospitalet.

I september 1976 forelå en detaljeret rapport fra det af rigshospitalsudvalget nedsatte lægeudvalg. I denne rapport er der givet en udførlig beskrivelse af rigshospitalets hidtidige anvendelse, herunder en kvalitativ og en kvantativ analyse af denne anvendelse. Desuden er der peget på rigshospitalets anvendelsesmuligheder indtil 1980 og i de følgende år.

For at fremme hovedstadsrådets arbejde meddelte jeg i marts 1977 og i december 1977, at den nævnte rapport skulle lægges til grund for rådets arbejde med den overordnede sygehusplan. Desuden meddelte jeg, at hovedstadsrådets sygehuskommuner måtte forvente at skulle benytte samme andel, nemlig 75 pct., af sengeantallet på rigshospitalet som hidtil.

Herudover forelå der i marts 1978 en af sundhedsstyrelsen udarbejdet redegørelse om rigshospitalet, der yderligere forbedrer planlægningsgrundlaget, særlig vedrørende lokaloptageområdet på 80.000 indbyggere. Denne redegørelse er en videreførelse og udbygning af synspunkterne i rapporten fra rigshospitalsudvalgets lægeudvalg.

Sygehusplanlægningen er imidlertid ifølge sygehusloven en kommunal opgave, og det er derfor hovedstadsrådet, der skal udarbejde forslag til den fremtidige fordeling af specialer og senge m. v. på hovedstadsregionens kommunale, statslige og private sygehuse. Man kan således ikke binde sygehusplanlægningen i hele regionen ved på forhånd at fastlægge en ganske bestemt anvendelse af et

enkelt hospital, i dette tilfælde rigshospitalet; en samlet vurdering er nødvendig.

For at der ikke skulle være nogen som helst tvivl om statens forhandlingsvilje, besluttede regeringen i april 1978 at optage direkte forhandling med hovedstadsrådet, sygehuskommunerne i hovedstadsområdet og Amtsrådsforeningen om indplacering af de statslige sygehuse i hovedstadsregionens sygehusvæsen. Der er tale om særdeles vanskelige og komplicerede forhandlinger, men da der foreligger et tilstrækkeligt fagligt grundlag, mener jeg, at de bør kunne afsluttes i løbet af 1978, nogenlunde samtidig med at hovedstadsrådet færdiggør en grovskitse til den overordnede plan. En særlig statslig styringsgruppe med medicinaldirektøren som formand fører forhandlingerne på statens vegne.

Regeringen har ikke taget stilling til sundhedsstyrelsens redegørelse af marts 1978, men vil afvente de forhåbentlig realistiske forslag, der bliver resultatet af forhandlingerne med de kommunale parter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

13) Til *undervisningsministeren* af:

Gerda Møller (KF):

»Hvad er baggrunden for, at ministeren forsøger at foretage en samling af de fortsatte skoleuddannelser i ét direktorat?«

(Spm. nr. 751).

Skriftlig begrundelse.

Et stort flertal af folketingets partier har to gange afvist et forslag fra undervisningsministeren om en samordnet udbygning af det 10.-12. uddannelsesår.

Ikke desto mindre fremgår det af en annonce i Statstidende den 11. april d.å., at ministeren nu ved oplag af en stilling som undervisningsdirektør i direktoratet for erhvervsuddannelserne vil forsøge på anden vis at forfølge sit mål, nemlig ved at samle de fortsatte skoleuddannelser (ungdomsuddannelserne) i ét direktorat.

I annoncen hedder det udtrykkelig, at den, der konstitueres, må være indstillet på at medvirke i de fortsatte overvejelser (vedrørende antallet af direktorater m.v.), herunder i særdeleshed om tilvejebringelsen af en sam-

[Gerda Møller]

ling af de fortsatte skoleuddannelser (ungdomsuddannelserne) i ét direktorat.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Undervisningsministeriets struktur blev i slutningen af 1974 efter et forberedende udvalgsarbejde indrettet på en måde, som især for departementets opbygning og funktion betød afgørende ændringer i forhold til tidligere.

Også på direktoratsområdet ændrede ministeriet karakter, idet man efter strukturudvalgets forslag nyoprettede et direktorat for de videregående uddannelser og et byggedirektorat, men de hidtidige undervisningsdirektorer rørte man dengang ikke ved. Begrundelsen herfor var, at strukturudvalget i sin betænkning havde anbefalet en senere genoptagelse af udvalgsarbejdet til fastlæggelse af undervisningsdirektoraternes struktur, indbyrdes kompetence og antal. Udvalget, hvis formand var professor Bent Christensen, havde dog i betænkningen skitseret forskellige modeller for en kommende direktoratsstruktur.

Med dette materiale som udgangspunkt er der i det sidste års tid i en arbejdsgruppe med deltagelse bl.a. af administrationsdepartementet foretaget et udredningsarbejde, som nu nærmer sig sin afslutning og i løbet af nogle måneder kan ventes at munde ud i en indstilling om en ny direktoratsstruktur m.v.

Der er i begrundelsen for det stillede spørgsmål henvist til en stillingsannonce i Statstidende. Det fremgår af denne annonce, at stillingen foreløbig ønskes besat ved konstitution, og tanken hermed er netop at udnytte den nu opståede ledighed i et direktørembede til at sikre en fri beslutningsprocedure, når der skal tages stilling til den fremtidige direktoratsstruktur. Men jeg skal da ikke lægge skjul på, at jeg personlig er af den opfattelse, at en samling af ungdomsuddannelserne eller de fortsatte skoleuddannelser i ét direktorat rummer betydelige administrative fordele, og dette uanset hvor vidtgående en samordning af disse uddannelser der i øvrigt i praksis måtte være politisk mulighed for.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil da gerne takke ministeren for redøgørelsen.

Jeg lagde især mærke til det sidste om, at en sådan eventuel sammenlægning vil medføre betydelige administrative fordele. Ikke desto mindre finder jeg det urimeligt, at ministeren på denne måde søger at omgå den indstilling, der er her i folketingset. Sagen er jo den, at et stort flertal af folketingets medlemmer to gange i 1976, sidste gang så sent som i december 1976, afviste et forslag fra undervisningsministeren om en samordnet udbygning af det 10.-12. uddannelsesår. Også fra erhvervslivet og fra gymnasielærernes organisation mødte forslaget modstand.

Forslaget gik i øvrigt ud på at pålægge regeringen at iværksætte et forsøgs- og udviklingsarbejde, således at det er muligt efter ca. 5 år – og det vil altså sige ved udgangen af 1977 – efter forsøg og debat at fremsætte de fornødne forslag for folketingset.

Jeg vil derfor gerne stille ministeren det tillægsspørgsmål, om det virkelig er ministerens hensigt imod folketingets flertal at iværksætte denne samling af de fortsatte skoleuddannelser, således som ministerens forklaring her gik ud på, og således som stillingsopslaget også synes at antyde.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg vil gerne rette et par misforståelser i fru Gerda Møllers replik til mig her i dag. Der er selvfølgelig ikke tale om at omgå en beslutning – hvis der i øvrigt havde været en beslutning, men lad os så sige en indstilling – i folketingset omkring de fortsatte skoleuddannelser. En sammenlægning af de to direktorater har ikke været til behandling i folketingset. Vi har behandlet, som fru Gerda Møller rigtigt siger det, to folketingsbeslutninger om samordningsforsøg med de fortsatte skoleuddannelser, og jeg agter selvfølgelig ikke – og kan heller ikke gøre det – administrativt at gennemføre disse ting. Det, der er tale om i forbindelse med stillingsopslaget, er en ændret struktur af ministeriet, og det har selvsagt ikke været behandlet i folketingset.

Gerda Møller (KF):

Ja, jeg ved ikke, hvor meget jeg har misforstået, men jeg har ikke talt om at omgå en beslutning. Jeg har heldigvis her, hvad jeg sagde. Jeg sagde, at et stort flertal af folketingets partier to gange har afvist et forslag

[Gerda Møller]

fra undervisningsministeren om en samordnet udbygning af det 10.-12. uddannelsesår. Jeg er godt klar over, at det de to gange kun var til første behandling, men ikke desto mindre var der ikke ét eneste parti her i folketinget, lige fra fremskridtspartiet og ned til VS eller kommunisterne, hvem man nu vil sige, der gik ind for ministerens forslag, som jo altså har været til behandling to gange.

Når der står i annoncen, at »den, der konstitueres, må være indstillet på at medvirke i de fortsatte overvejelser, herunder i særdeleshed tilvejebringelsen af en samling af de fortsatte skoleuddannelser i ét direktorat«, så kan jeg da godt se, at det går på direktoratet, men det skal jo også have noget at arbejde med. For mig ser det alligevel ud, som om det, folketinget bremsede ministeren i, vil man alligevel nu prøve på på administrativt plan på den ene eller den anden måde at få ført igennem.

Jeg vil da gerne sige til ministeren, at jeg vil være meget vågen over for det, og hvis det virkelig sker administrativt, så vil vi bringe det ned i folketingssalen, for jeg mener, at der ligger andet end noget administrativt i det, ministeren her foretager sig. Der ligger også noget politisk, og det må folketinget være med til at afgøre.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal blot gentage over for fru Gerda Møller, hvad jeg sagde i mit første svar, nemlig at der er foregået overvejelser i undervisningsministeriet omkring strukturen siden 1974, at der har været afgivet betænkninger om det, og at der løbende er foregået et arbejde omkring disse administrative strukturer. Dette arbejde forventes at være afsluttet her til sommer, og så vil vi i ministeriet tage stilling til det resultat, der da vil komme til at foreligge. Det, fru Gerda Møller i øvrigt har henvist til, er et stillingsopslag, hvor der er tale om konstitution. Ud over det har jeg gjort opmærksom på, hvad mit principielle syn på den sag er.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Formanden:

Fra ministre er modtaget besvarelser af skriftlige spørgsmål.

Spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget er sammen med besvarelserne heraf optrykt i Folketingstidende nedenfor:

Jørgen Junior: spm. nr. 596 og 680.

Svend Haugaard: spm. nr. 662.

Ellemann-Jensen: spm. nr. 663.

Bolvig: spm. nr. 667.

Pilgaard Andersen: spm. nr. 673.

Ernst Schmidt: spm. nr. 676.

Thorndahl: spm. nr. 678.

Glistrup: spm. nr. 682.

Alice Hedegaard: spm. nr. 683.

Arentoft: spm. nr. 686.

Ib Christensen: spm. nr. 687.

Til handelsministeren (28/3 78) af:

Jørgen Junior (FP):

»Tilsiger udviklingen i Sovjet ikke, at Danmark, af såvel konkurrencemæssige som sikkerhedsmæssige grunde, hurtigst muligt bør tage beslutning om bygning af atomkraftværker?«

(Spm. nr. 596).

Begrundelse.

Ifølge Neues Deutschland 5. januar 1978, den østberlinske Berliner Zeitung 24. januar 1978 samt det østtyske ugetidsskrift Volksarmee nr. 1/1978 planlægges det sovjetiske kernekraftnet udbygget kraftigt i den kommende 5 års plan.

Der er tale om 30 nye atomkraftværker i den kommende 5 års periode. Der henvises som en del af baggrunden for den kraftige udbygning til, at praksis har bevist, at de ikke er miljøskadelige, at de er driftssikre, at de leverer billigere strøm end varmekraftværkerne, og at Sovjetunionen nu er den førende kerneenergimagt, der gennem sit klare energiprogram har sikret sig mod fremtidige energikriser. I 1978 bygges 2 af værkerne i den »nordiske sfære«, nemlig i Leningrad og Murmansk.

Denne klare sovjetiske tilkendegivelse understreger tydeligt, hvor farligt og naivt det er fortsat at udskyde beslutninger i Vesteuropa, og i Danmark i særdeleshed, om den fremtidige energipolitik. Mens vi snakker om

[Jørgen Junior]

vind, sol og alternativer, handler Sovjet målbevidst, hvilket ud fra både sikkerhedsmæssige og konkurrencemæssige forhold er uhyre farligt for os.

Besvarelse (26/4 78):

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Uden et indgående kendskab til de kriterier og krav, som Sovjetunionen opererer med vedrørende de sikkerhedsmæssige spørgsmål og vedrørende deponeringen af højaktivt affald, samt disse kriteriers anvendelighed på danske forhold er det vanskeligt at se, hvilken indflydelse udviklingen i Sovjet skulle kunne få på spørgsmålet om indførelse af kernekraft som energikilde i Danmark.

Med hensyn til regeringens holdning til kernekraftspørgsmålet kan jeg i øvrigt henvise til tidligere erklæringer i folketinget herom, senest handelsministerens besvarelse af forespørgsel i folketinget den 9. februar 1978 vedrørende dansk naturgas. Som det fremgår heraf, er forholdet det, at der endnu ikke har kunnet tilvejebringes tilstrækkelig sikre ordninger for håndteringen af affaldsproblemerne. Regeringen søger disse vanskeligheder afhjulpet gennem en omfattende indsats for at etablere ordninger på internationalt, regionalt eller bilateralt plan, samtidig med at muligheden for indenlandske ordninger fortsat undersøges.

Til *miljøministeren (13/4 78)* af:

Svend Haugaard (RV):

»Hvilke initiativer agter ministeren at tage for at få gennemført en landbrugsmæssig reetablering af grusgrave i rimeligt tempo efter afgravningen?«

(Spm. nr. 662).

Besvarelse (20/4 78):

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Jeg kan oplyse, at efter lov nr. 285 af 7. juni 1972 om udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden og på søterritoriet kan en indvindingstilladelse betinges af, at indvindingen sker efter en godkendt plan, således at indvindingen foregår på en hensigtsmæssig måde og tilrettelægges med henblik på arealernes efterbehandling. Så-

danne vilkår stilles normalt altid i tilladelser til råstofindvindinger.

Ifølge den nye råstoflovs § 10, som træder i kraft 1. juli 1978, skal en tilladelse normalt indeholde vilkår om, at der sker efterbehandling af det areal, hvorpå indvindingen har fundet sted.

I de vilkår, som stilles for arealer, der inden råstofindvindingens påbegyndelse har været udnyttet jordbrugsmæssigt, sikres det, at arealet efter råstofindvindingens afslutning i videst muligt omfang føres tilbage til den jordbrugsmæssige anvendelse.

Fredningsstyrelsen har netop afsluttet udarbejdelsen af en vejledning i råstofindvinding på land, som er udarbejdet i samarbejde med repræsentanter for bl. a. Amtsrådsforeningen, hovedstadsrådet, erhvervsorganisationerne og landbrugsministeriet. Vejledningen indeholder forslag til amtsrådene om, hvilke vilkår der bør fastsættes i de enkelte sager.

I vejledningens kap. 5 er det nævnt, at såfremt indvindingen sker på et større areal, og hvor indvindingsteknikken tillader det, bør efterbehandlingen ske i takt med indvindingen, så at man undgår, at arealer, der vil kunne udnyttes jordbrugsmæssigt eller på anden måde, henligger ubenyttede.

Vejledningen forventes at foreligge færdigtrykt i løbet af kort tid.

Fredningsstyrelsen udarbejder for tiden i samarbejde med berørte myndigheder og organisationer et cirkulære vedrørende amtsrådenes/hovedstadsrådets administration af den nye råstoflov. I dette cirkulære er det tanken i forbindelse med spørgsmålet om den nærmere vilkårsfastsættelse at foretage en henvisning til vejledningen.

Til *handelsministeren (13/4 78)* af:

Ellemann-Jensen (V):

»Vil ministeren sikre, at eksportørgrupper ikke stilles over for sådanne krav om solidarisk hæftelse i forbindelse med ydelse af eksportkredit, at det forringer deres konkurrenceevne?«

(Spm. nr. 663).

Begrundelse.

Hvis en eksportørgruppe opnår en eksportkontrakt og kun et enkelt organ skal underskrive denne kontrakt med garanti for

[Ellemann-Jensen]

dens gennemførelse, kræves, enten at et enkelt firma alene på samtlige deltageres vegne hæfter for gennemførelsen, eller at et særligt oprettet selskab, hvor alle deltagere hæfter solidarisk, indgår kontrakten og hæfter for den. Hvis den første løsning vælges, kan det i mange tilfælde indebære en så betydelig hæftelse, at dens omfang forekommer urimelig og urealistisk. Vælges den anden løsning, skabes en tilsvarende risiko for det enkelte deltagende firma – og selv om man kan forsikre sig mod denne risiko, er præmien så betydelig, at den belaster konkurrenceevnen.

Disse problemer kunne eventuelt være imødegået, hvis staten – efter de nødvendige forundersøgelser – giver en sådan garanti, at den enkelte leverandør friholdes for det solidariske ansvar og alene er ansvarlig for egne leverancer.

De problemer, der her er skitseret, finder man f. eks. i forbindelse med entreprenørkontrakter og ved virksomhedssamarbejdet omkring forskellige former for eksport af specialmaskiner.

Besvarelse (25/4 78):

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Indledningsvis skal bemærkes, at jeg naturligtvis ikke kan sikre, at en eksportørgruppe ikke bliver stillet over for krav fra en udenlandsk køber om solidarisk hæftelse fra de deltagende danske virksomheder som sikkerhed for en eksportkontrakt gennemførelse.

Af begrundelsen fremgår, at spørgsmålet sigter på at etablere en form for statsgaranti, således at en eksportør, der opfylder sine leveringsforpligtelser, ikke som følge af sin solidariske hæftelse lider tab på grund af en anden konsortiedeltagers misligholdelse af sin leveringsforpligtelse.

Eksportkreditrådet har for nylig på grundlag af en konkret henvendelse drøftet det rejste problem. Eksportkreditordningen indeholder ikke i øjeblikket selvstændige garantieller kautionsformer, der dækker det nævnte behov for risikodækning. En løsning af problemet under eksportkreditordningen vil forudsætte indførelse af en ny garantiform.

Rådet, hvor der er repræsenteret en række erhvervsorganisationer, fandt ikke, at der for tiden var grundlag for en sådan udbygning af eksportkreditordningen, idet de rejste pro-

blemer burde kunne løses af det private kredit- og forsikringsvæsen, eventuelt suppleret af de bestående muligheder inden for eksportkreditordningen. Eksportkreditrådet ville f. eks. kunne yde hel eller delvis kaution for en bankgaranti til sikkerhed for, at en konsortiedeltager opfylder sine forpligtelser.

Eksportkreditrådet tog ved sin afgørelse også hensyn til, at danske virksomheder i en række tilfælde har kunnet afvise krav fra udenlandske købere om videregående garantier. En udvidet dækning under eksportkreditordningen ville medføre, at danske virksomheder vanskeligere kunne modstå disse krav.

Endelig hæftede rådet sig ved, at tilsvarende garantiformer ikke findes i udenlandske eksportkreditordninger, bortset fra den engelske eksportkreditordning, hvor en britisk deltager i et konsortium i ganske særlige tilfælde har mulighed for at forsikre sig mod tab forårsaget af en anden konsortiedeltagers misligholdelse. Denne garantiform kan kun anvendes i forbindelse med meget store kontrakter på flere hundrede millioner kroner. Efter foreliggende oplysninger er garantiordningen endnu ikke blevet anvendt i praksis i de 2 år, hvor den har været i kraft.

Til *miljøministeren (14/4 78)* af:

Bolvig (RV):

»Ministeren bedes oplyse, hvilke andre statsinstitutioner i provinsen der er planer om at koncentrere geografisk end toldkammerne, jfr. planstyrelsens rapport om toldkammerstrukturen i provinsen.«

(Spm. nr. 667).

Besvarelse (24/4 78):

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

I de sidste 10–15 år er der blevet nedlagt en række mindre statsinstitutioner landet over. Dette er som oftest sket ved, at institutionerne i en række mindre provinsbyer er lukket og funktionerne samlet på færre, større institutioner i de større provinsbyer.

Nedlæggelser og sammenlægninger er sket som led i de rationaliseringer, som i den pågældende periode er blevet gennemført i de forskellige ministerier.

Rationaliseringerne har været nødvendige for at skabe bæredygtige enheder, der til-

[Miljøministeren]

strækkelig effektivt kan varetage de lokale opgaver. Også de sparebestræbelser, som folketinget og regeringen løbende foretager, har naturligvis spillet en vigtig rolle.

Men samtidig må man ikke være blind for, at nedlæggelserne også kan have uheldige virkninger for de byer, som på denne måde mister en lokal statsinstitution af den ene eller anden art. Det kan gå ud over servicebetjeningen og også have uheldige beskæftigelsesmæssige virkninger.

For at få en generel vurdering af disse spørgsmål har planstyrelsen på regeringens foranledning igangsat tre udredningsarbejder om lokal- og samfundsøkonomiske konsekvenser af nedlæggelse og oprettelse af lokale statsinstitutioner.

Det drejer sig om undersøgelsen af toldvæsenets rationaliseringsplaner, som nu er afsluttet, og som spørger henviser til.

En tilsvarende undersøgelse af civilforsvarets rationaliseringsplaner er ved at være afsluttet, og jeg kan i øvrigt i den forbindelse oplyse, at der under indenrigsministeriet er nedsat et udvalg, som inden januar 1979 skal afgive et oplæg om civilforsvarets struktur. Endelig er planstyrelsen ved at være færdig med en mere generel vurdering af konsekvenserne af nedlæggelse af lokale statsinstitutioner.

Jeg har endvidere bedt planstyrelsen om at se på planerne om levedsmiddellaboratorierne.

Herudover har miljøministeriet ikke kendskab til andre sådanne rationaliseringsplaner, som kan indebære nedlæggelse af lokale statsinstitutioner.

Det vil for øvrigt i de kommende år ikke alene være lokaliseringen af statslige institutioner, men i nok så høj grad udbygning af kommunale og amtskommunale institutioner, der får beskæftigelses- og servicemæssige konsekvenser for de enkelte lokalsamfund. Det synes derfor naturligt at forsøge at se problemet i en større helhed: lokalisering af offentlige institutioner.

Det vil i regeringen blive overvejet, hvorledes man bl. a. på baggrund af planstyrelsens udredningsarbejde kan koordinere sådanne rationaliseringsovervejelser med den fysiske planlægning på statsligt, regionalt og lokalt niveau.

Til miljøministeren (14/4 78) af:

Pilgaard Andersen (FP):

»På hvilken måde mener ministeren at kanosejladsen på Gudenåen kan fortsætte, uden at beboerne og lodsejerne generes?«
(Spm. nr. 673).

Begrundelse.

Der har i dagspressen være rejst krav om strengere regler for kanosejladsen på Gudenåen, da den har været til stor gene for landmændene i form af teltslagning i kornmarkerne op til åen, båltaending etc.

Der har været forskellige henvendelser til ministeren fra lodsejere og kanoudlejere vedr. antallet af kanosejladser. En række udlejere ønsker en koncessionsordning, som kan betyde en forøgelse af antallet af kanoer til at omfatte ca. 2.100.

Det er efter min mening en sund fritidsinteresse at drive kanosejlads, og samtidig vil jeg gøre opmærksom på, at kanosejladsen giver en stor valutaintjening.

Der henvises til artikel i Midtjyllands Avis af 12. april d. å.

Besvarelse (24/4 78):

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Sejladsen på visse af vore større vandløb, det gælder ikke mindst Gudenåen, er i de senere år vokset ganske væsentligt i omfang. Den har samtidig givet anledning til en række problemer, ikke alene for bredejerne, men også for vandløbene i sig selv. Bl. a. på baggrund af forlydender om en voldsom stigning i antallet af udlejningskanoer i den kommende sommer har jeg modtaget en række henvendelser fra bredejerne og andre om spørgsmålet. Endvidere har Friluftsrådet i en henvendelse til folketingets udvalg om fysisk planlægning foreslået, at spørgsmålet om lovhjemmel til en regulering af sejladsen tages op i forbindelse med den ændring af naturfredningsloven, som for tiden er til behandling i folketinget.

I en kommentar til den henvendelse har jeg over for udvalget tilkendegivet, at en del af problemerne efter min opfattelse kan afhjælpes ved, at der efter en planlægning gennem erhvervelser eller fredninger tilvejebringes raste- og opholdspladser langs vandløbene.

[Miljøministeren]

Dette vil imidlertid næppe være tilstrækkeligt. Jeg tror, der er behov for at regulere antallet af både, eventuelt også fordelingen på udlejere, og for at fastsætte bestemmelser om færdslen på bredderne.

Der er ikke i dag hjemmel til at foretage disse reguleringer generelt. En række større søer er i offentligt eje, og en regulering her kan foretages på dette grundlag; men eksempelvis på Gudenåen, hvor behovet er mest akut, kan en regulering kun gennemføres, hvis der gennem en lovændring skabes hjemmel hertil.

Jeg har derfor stillet et ændringsforslag til naturfredningslovens § 60 a, hvorefter miljøministeren får hjemmel til efter anmodning fra vedkommende amtsråd at fastsætte regler om regulering af almenhedens brug af vandløb og søer til ikke-erhvervsmæssig sejlads. Jeg har i bemærkningerne til forslaget nævnt, at bredejernes og lokalbefolkningens interesse i bådehold vil blive tilgodeset, og jeg har endvidere nævnt, at det af kontrolmæssige grunde kan blive nødvendigt at registrere bådene og at fastsætte regler for udlejningsvirksomheden.

Jeg har fundet det hensigtsmæssigt, at initiativet til en sådan regulering kommer fra amtsrådet, som efter lovforslaget vil komme til at varetage fredningsplanlægningen, og som har tæt berøring med de lokale forhold.

Som bekendt er naturfredningsloven endnu ikke færdigbehandlet, men det er mit håb, at dette ændringsforslag vil blive vedtaget, således at vi får mulighed for at foretage en fornuftig regulering under hensyntagen både til naturbeskyttelsesinteresserne, til de rekreative interesser og til bredejerne.

Til miljøministeren (14/4 78) af:

Ernst Schmidt (FP):

»Hvad er begrundelsen for, at der i naturfredningsloven kan fastlægges helt eksakte byggelinier, mens man i by- og landzoneloven, der i vidt omfang skal tilgodese samme formål, ikke som udgangspunkt entydigt har defineret begrebet »enligt beliggende ejendomme«, og medfører denne manglende præcisering ikke vilkårlighed og forskellighed i administrationen af loven landet over?«

(Spm. nr. 676).

Begrundelse.

Spørgsmålet er stillet i forlængelse af svaret på spørgsmål nr. 617, hvori ministeren oplyser, at en ejendom, der over jorden kan karakteriseres som enligt beliggende, ændres til at høre til en bymæssig bebyggelse, når man bevæger sig ned under jorden. Det er spørgerens opfattelse, at denne begrebsforvirring og manglende konsekvens i lovgivningen giver befolkningen et berettiget indtryk af lovjaskeri og er med til helt unødvendigt at lægge en i øvrigt i mange henseender begrundet lovgivning for had.

Det er ligeledes spørgerens opfattelse, at begrebet »enligt beliggende ejendomme« i medfør af by- og landzoneloven som udgangspunkt uden vanskelighed kunne have været defineret som byggelinierne i naturfredningsloven. Som forholdene er nu, skabes der irritation og forvirring i befolkningen på grund af vilkårlighed og forskellighed.

Besvarelse (25/4 78):

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Naturfredningslovens bygge- og beskyttelseslinier er fastlagt med henblik på at beskytte landskabelige og rekreative værdier såsom skove, vandløb, søer og strande. Beskyttelseslinien omkring jordfaste fortidsminder er fastsat med henblik på beskyttelsen af fortidsmindet.

Fredningsnævnenes tilladelse kræves derfor til ethvert byggeri m. v. inden for disse linier. Miljøministeren kan dog bestemme, at bygge- og beskyttelseslinierne – bortset fra beskyttelseslinien omkring jordfaste fortidsminder – ikke skal gælde for et bestemt område. Denne hjemmel udnyttedes i vidt omfang i forbindelse med den nærmere planlægning af områder ved inddragelse i byzone eller sommerhusområde, når planlægningen skønnes at tage de fornødne landskabelige og for vejbyggelinien vedkommende miljømæssige hensyn.

By- og landzoneloven varetager ikke alene landskabelige og rekreative hensyn, selv om disse er nævnt i formålsparagraffen.

By- og landzoneloven skal først og fremmest sikre en planmæssig bebyggelse med henblik på en økonomisk hensigtsmæssig investering i bygge- og bymodning og bidrage til, at der til hver en tid findes et passende udbud af bygge- og bymodnet jord.